

①

ומגנים הלכות שבת פכ"א

ומגנה לפרך על הדין ביום השבת קודם שיעודו עבודה וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

ואינו מקדש על הדין אחר שנטל דיו למעורתו ויצורה וכו'... ומקדש ברא פרי הגפן כלכד...

השבת הראשון... אסור לו לאדם שיטעום ביום שבת... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

היה אסור בשבת וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

המכות שישעבדו... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

אסור לו לאדם שיטעום ביום שבת... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

ז"ל ר"י רמב"ם... (36) (3)...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

א"י י"ט לו לאדם לקדש וכו'... ומה שכתבנו שם כי אין נכנסים אף ל' אלה כלל...

[ד(א)] כתוב צהגהות (מיימוניות) פרק כ"ט (ה"י אות פ) נשס : **כתבו** הגאונים הא דאמרינן וכו' או שתה כוס יין שחייב הר"מ דכוס מילה שהוא נשנה יתנו לתינוק עכ"ל ולפי דברי הגאונים שכתב רבינו בסמוך אם שומה שיעור שחייב עליו נרכה אין צריך ליתנו לתינוק לשפיר דמי שיסתנו המוהל עלמנו: **L**

[ד(ב)] ובה"ג חילק אם בא אצל אחרים שאין יודעין שקדש וכו'. חילוק זה כתוב בכל בו (סי' לא, לד ע"ג) נשס הרי"א"ג י"א וטעמו משום דהא דאמרינן (ר"ה טו) כל הנכרות אע"פ שינא מוילא הני מילי להוילא את שאינו נקי אבל לא להוילא את הנקי י"א:

[ד(ג)] כתבו הגאונים הא דאמרינן אין קידוש אלא במקום סעודה וכו'. אין להוכיח שהמוספות והרא"ש חולקים על סברא זו מדכתבו צריש פרק ערבי פסחים (קא. חוס' ד"ה טעימו, רא"ש שם סי' ה) אמאי דאמרינן ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר רבבי כי הוינא צי מר כי הוה

מקדש לן אמר טעמו מידי דילמא אדאוליתו לבי אושפיזא מתקרא לכו סרגא ולא מתקדיש לכו ולא מתאכיל לכו יב"א ונקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה, טעמו מידי, נראה דהיינו טעימת לחם דוקא, דאיכא למימר דלא כתבו כן משום דנשתיית כוס לא ליפקו ידי קידוש אלא משום דלא נפקי ידי סעודה אלא צפת יג) וכדמשמע מקוף לשונם אבל אפשר דמודו לדברי גאונים הללו דלענין קידוש במקום סעודה שפיר מיקרי מקום סעודה במקום ששומה כוס יין שחייב עליו נרכה:

[ו] ואם קידש בביתו ושבע שכנו וכו'. כן כתב רבינו ירוחם נח"א (סו רע"א) וסמ"ק (סי' רפא) והגהות (מיימוניות) פרק כ"ט (דפוס קושטא ה"ט): **ומו"ש** ובגון שנתכוין השומע לצאת וכו'. הוא מדאמרינן בסוף פרק ראובו ד"ד (ר"ה כת): דלמר ליה ר' זירא לשמיעה איכוין ותקע לי וכו' אבל אם שמע משליח ליטור אמרינן החם דאין צריך להתכוין ציחוד להוילא את זה דשליח ליטור אכוליה עלמא מכוין, מיהו בזמן הזה ששליח ליטור מקדש צבית הכנסת משום מנהג ולא להוילא אחרים ידי חובתן משמע דלא ילא השומע אלא אם כן נתכוין להוילאו:

[ז] ואין הקידוש תלוי בנר וכו'. צריש פרק ערבי פסחים (קא.) על מה שכתבתי בסמוך דאמר רבבי כי הוינא צי מר וכו' דילמא

פרישה

(ד*) יצא ידי קידוש. וכתב צ"י (ד"ה כתוב צהגהות) ולפי זה כשארע מילה נשנה שנתנים לתינוק מכוס של נרכה הוא הדין שיכול לשמות ממנו המוהל והסנדק אלא צהגהות מיימוני (נפ"ט) [נפכ"ט] כתבו נשס הר"ם שיסתנו לתינוק וכן כתב רמ"א (סי' המנהג): (ה) **ומשפיע** להוציא. וכתב צ"י אפילו אם שמע משליח לטור אינו יולא אלא אם כן נתכוין להוילאו אע"ג דאמרינן גבי שופר דהשליח לטור התוקע מסתמא מכוין אלו"ע מיהו לענין קידוש שמקדש צבית הכנסת זמן הזה שאינו כדי להוילא אחרים אלא משום מנהג משמע דלא ילא השומע אלא אם כן נתכוין להוילאו:

דרישה

[ג] **אלא** אפילו אכ"פ דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה וכו'. מה"ר מרדכי יפה (לבוש סי' ה) כתב דר"ל ששתה עוד כוס יין חוץ מן הכוס יין של קידוש ומשום הכי הוי קידוש במקום סעודה וכן נראה לענ"ד, ויש קצת ראיה לפרש כן דומיא דאכל דבר מועט, ומה שכתב אפילו אכל דבר מועט ר"ל כזית דמה שכתב רבינו שחייב עליו ברכה קאי גם על אכל דבר מועט וק"ל, וזכר האריך בזה ר' מרדכי יפה בשו"ע שלו. אך צריך לומר דמה שכתב שם בשו"ע שלו ברכה ראשונה צריך להגיה ברכה אחרונה ין דהא ברכה ראשונה אין צריך שיעור, אי נמי הכי קאמר ואשר כתבתי כוס שחייב עליו ברכה אין ר"ל ברכה ממש ר"ל ברכה ראשונה שאם כן קשה למה תלה זה בכרכה ראשונה הלא אין צריך ברכה שהרי כוס של קידוש פוטרו ואי ר"ל שיעור כוס שחייב עליו ברכה ראשונה גם זה אינו שהרי ברכה ראשונה אין צריך שיעור וכמו שכתוב לעיל בריש סימן ר"י אלא כוונת הגאונים לומר שיעור כוס שחייבין עליו ברכה אחרונה ור"ל אע"פ שכאן גם כן פטורין מלברך ברכה אחרונה על אותו כוס שני שהרי יצטרך לברך ברכה

3

ספרי הלבושים לבוש החור

הוא לבוש השני מעשרה לבושי מלכות
אשר חבר הגאון מוהר"ר מרדכי יפה זללה"ה
וקרא שמו
לבוש החור
על שם הפסוק
ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וחור וגו'

והוא כולל
כל הדינים הכלולים בחלק הראשון מטור האורח חיים
וטעמיהם והוא אשר קראו לבעל הטור סדר היום

[נוסח הענין בהדפוסים הראשונים]

סימנים רמב - תכח

מהדורה מחודשת מסודרת מחדש
באותיות מאירות עינים ברוב פאר והדר.
מוגהים ומתוקנים בהגהה מדויקת עפ"י כל הדפוסים הראשונים
וכתבי יד. פיסוק וקישוע מדויק, והרגשת כל הלכה בנפרד
הוספת אלפי מראי מקומות ופענוח ראשי התיבות

ועליהם חונים

חיבור חדש של אלפי הגהות והערות ותיקונים
ממון הגאון הקדוש ר' אברהם אזולאי זעקללה"ה
בעל החסד לאברהם - זקנו של החיד"א
אשר הועתק מכתב יד קדשו בגליוני הלבושים

מלבושי יום טוב

להגאון רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלר זעקל בעל התוס' ו"ט
אל"ה רבה - אל"ה זוטא
לרבינו הגאון מוהר"ר אליה שפירא זעקל אב"ד סיקטין
מעובדים מחדש בתיקוני אלפי טעויות,
עיוני אלפי מראי מקומות והגהות והערות

ובסופו ילקוט הערות והגהות מכתבי יד גדולי ישראל

ואע"פ שנמשך אח"כ מעט לית לן בה ב, אבל אם היה ברעתו י שלא לאכול כלל לא במקום קידוש ולא במקום אחר אע"פ שנמלך אח"כ ואכל שם, יש אומרים שלא יצא ידי קידוש ג, ואם היה ברעתו מתחלה שלא לאכול שם י אלא (ב) במקום אחר ונמלך אח"כ לאכול שם, אינו צריך לחזור ולקדש, דהא מכל מקום היה בשעת קידוש דעתו לאכול, וכיון שאוכל במקום שקידש שפיר הוא קידוש במקום סעודה.

ד יכול אדם לקדש לאחרים אע"פ שאינו אוכל עמהן, דלדידהו הי מקום סעודה, ואע"ג דברכת היון שהוא ברכת הנהנין אין אדם מוציא אחרים אלא אם כן נהנה הוא עמהן: * הג"ה ועיין לעיל סימן קס"ז סעיף י"ט וכו' וסימן קל"ז סעיף ד' וסימן רי"ג סעיף ב' ונ': מכל מקום כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה לקידוש היום, ובקידוש שהוא חובה עליהם יכול להוציאם מדין ערבות, שכל ישראל נעשו ערבים זה לזה, ומוציא זה את זה בדבר שהוא חובה עליו כמו שנתבאר למעלה, גם ברכת בורא פרי הגפן שהיא חובה עם הקידוש בקידוש דמי, ויכול להוציאם אף על פי שאינו נהנה עמהם, ולפיכך אפילו בבוקר בקידוש היום שאין אומר אלא ברכת הנהנין לברכה, יכול ג"כ להוציאן, אע"פ שאין נהנה עמהם, כיון שהיא חובה עליהם ד. ונ"ל ה שאפילו ברכת המוציא (ג) של פת שאחר הקידוש יכול ג"כ לברך להם אע"פ שאינו רוצה ליהנות עמהם, דכיון דקי"ל אין קידוש אלא במקום סעודה, א"כ לאותם שקידש להם היו הסעודה חובה עליהם לאכול שם

יד כתבו הגאונים הא דאמרינן אין קידוש אלא במקום סעודה, אין צריך שיגמור שם כל סעודתו, אלא אפילו אכל דבר מועט

הגהות מוהר"א אזולאי

ב] וכתב הרק"ש, ונ"ל אפילו קדש על מנת לאכול שם לאחר זמן, ואם השהות כדי שיתעכל המזון לא יצא, ועיין סימן קפ"ד דין ה' כנ"ל. ג] ויש אומרים יצא ידי קידוש אפילו בריהוק מקום. ד] ואע"פ שהוא מתענה. יש אומרים שהסומא מקדש לפטור בני ביתו ואע"פ שהוא פטור מן המצות. ה] והטעם שמה שאמרו כל הברכות אע"פ שיצא מוציא, הני מילי להוציא את שאינו בקי אבל לא להוציא את הבקי.

אליה זומא

(ב) בעולת שבת הקשה על הלבוש דאם כן למה לי ונמלך, אפילו אכל במקום אחר יצא, ודוחק לומר דמיירי בשני בתים ע"כ, ולמה שפירשתי דעת הלבוש דלא מהני דעתו לא קשה מידי, ובלאו הכי לא קשה מידי אף לרמ"א דקמ"ל רבותא דאף שאכל במקום שלא היה דעתו מתחלה יצא ומכל שכן כשאכל במקום אחר שהיה דעתו מתחילה. ומה שפירש בעולת שבת דברי רמ"א שהיה כדעתו שלא לאכול לאלתר ונמלך ואכל לאלתר יצא ע"כ, לא דק דזה כבר נשמע ממה שכתבו רמ"א ולבוש

אליה רבא

דסוכה היין מחולות ממש כדאמרן, וראיה לזה דלא אשתמיט חוס' ואחר משאר פוסקים להזכיר חידוש זה שכתב המרדכי אלא משום דלא ק"ל כוונתה נמשנה לפניה, ועוד דכתב בגדולת מרדכי ה' דנוסחאות ישנות לימא במרדכי ה': (סעיף ג) ג שלא לאכול בל"ג וכו'. פירש כן דברי רמ"א, ומג"א [סק"ה] פירש דעתו להפסיק דברים אחרים והפסיק אפילו אכל לאחר זמן במקום קידוש אינו יוצא, ואם היה דעתו לאכול מיד וארעו חוץ שלא אכל אלא לאחר זמן אין צריך לחזור ולקדש, אך אם יצא ממקומו בנתיים צריך לקדש שנית: ד א"א במקום אחר וכו'. הקשה עולת שבת [סק"ג] למה לי ונמלך, אפילו אכל במקום אחר יצא, ודוחק לומר דמיירי בשני בתים ע"כ.

הגהות והערות

ה' הנדפס שם בפנים המרדכי דף ל"ה ע"א בהג"ה [בסוגרם: ועל תירוקן זה וכו']: ה' וז"ל האליה רבה לעיל סי' קע"ח ס"ק ט', כתב רמ"א בסימן רע"ג בשם המרדכי דמביית לבית חשוב כמפינה לפינה, והשיג בנחלת צבי ס"ק א' באריכות על רמ"א דהמרדכי דוקא בדעתו לכך מחור עיי"ש, ולענין דברי

או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש, פירוש ששתה כוס יין אחר שחייב עליו ברכה חוץ מן הכוס של קידוש, יצא ידי קידוש במקום סעודה, והולך וגומר סעודתו במקום אחר. ודוקא שאכל לחם או שתה יין שנקרא סעודה לענין זה, אבל י' אבל פירות לא, שאין אכילת פירות נקרא סעודה כלל. ולפי זה המקדש לאחרים והוא עדיין לא קידש בביתו, אם ירצה לשתות שם עוד כוס אחר או לאכול דבר מועט, יכול לטעום עמהם גם מכוס של ברכת קידוש, וישתה שם עוד כוס אחר או יאכל שם קימעה, וכשיבא לביתו יכול הוא לחזור ולקדש. ואם ירצה שלא לטעום בביתו מכוס של קידוש, הרשות בידו, שהרי הוא כבר יצא ידי קידוש והיה רעתו לאכול בביתו, וכבר אמרנו בסעיף ב' דבכ"ג מותר לאכול בבית אחר בלא קידוש, וכל שכן אם ירצה לטעום מכוס של קידוש גם בביתו שיכול לקדש להוציא בני ביתו: * הג"ה ועיין לקמן סימן תפ"ד ולעיל סימן קע"ח סעיף ג': מדברי רבינו יוסף קאר"ו ז"ל ודברי מורי רבינו משה איסר"ל ז"ל, נראה שהם מפרשים דברי הגאונים שאמרו או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש, דהיינו לומר אפילו לא שתה אלא מכוס של קידוש עצמו שיעור שחייב עליו ברכה, והוא בכדי שיהנה ממנו דהיינו מלא לוגמיו, ולפיכך כתבו שהיה מותר למוהל ולסנדק לשתות מכוס של מילה בשבת בשחרית אם שותין כשיעור, אלא שאין נוהגין כן ונותנין להניח עכ"ל. [אן וב"י דוחק (ה) מאד שיהא זה דעת הגאונים, דאם כן איכפול כל הני מימראות בגמרא וכל מחלוקת בגמרא ובפוסקים המדברים בדין אין קידוש אלא במקום סעודה, במקדש שאין מועם מן הכוס של קידוש שיעור מלא לוגמיו כדונו, אלא מועם מעט שלא כדונו, שהרי אם מועם מלא לוגמיו מכוס של

קידוש היו לפי דברי הגאונים שפיר קידוש במקום סעודה לפי דעתם, וזה דחוק מאוד ואין נראה כלל בעיני. לכן כתבתי על דברי הגאונים פירוש ששתה כוס יין אחר שחייב עליו ברכה חוץ מן הכוס של קידוש, שהוא נחשב לו לסעודה במקום קידוש, דוגמא שאמרו אפילו אכל דבר מועט שהוא חוץ מכוס של קידוש, כן הכוס ג"כ חוץ מכוס של קידוש. ולפי זה אסור למוהל ולסנדק לשתות מכוס של מילה בשבת בשחרית, אפילו אם ירצו לשתות כשיעור, דהא אין להם שם מקום סעודה, וגם אין להם שם כוס אחר לשתות, ומה שנוהגין שלא לשתות הוא מדינא שאסור להם ולא משום מנהג, ג"ל. ואשר אמרתי כוס שחייב עליו ברכה, אין כוונתי לומר שחייב עליו ברכה ממש, שהרי כבר פסקנו שכוס של קידוש פוטר כל היין שבתוך הסעודה, והרי זה הכוס הוא למקדש ולשומעים ממנו במקום הסעודה, ופטר מברכה הראשונה ע"י ברכת כוס של קידוש, אלא כוונתי לומר שיעור כוס שחייבין עליו ברכה במקום שהקנו כוס, דהיינו בכדי רביעית או שתיית מלא לוגמיו, והוצרכתי לכתוב כן לנרוד אחר לשון הגאונים לפרש לשון דבריהם כלשונם, ואת הגלע"ד לדין פשוט כתבתי: * הג"ה שאלה, מעלת כבוד מורנו כתב בספרו זה לשונו, ואשר אמרתי כוס שחייב עליו ברכה וכו' עד ופטור מברכה ראשונה עכ"ל. נראה מדברי מעב"ת שמעב"ת מפרש מה שאמרו הגאונים או שמה כוס יין שחייב עליו ברכה, דר"ל ברכה ראשונה, ולפוסק ריהטא נריך עיון, דהא ברכה ראשונה אין לה שיעור, אלא רצה לומר ברכה אחרונה עכ"ל. תשובה חמה אני על מעב"ת למה לא דקדקת בלשוני שכתבתי שם וז"ל, אלא כוונתי לומר שיעור כוס שחייבין עליו ברכה וכו' ולא אמרתי שיעור יין שחייבין עליו ברכה וכו', אלא כוס, ורצוני לומר שצריך שיעור כוס במקום שטעון כוס, דהיינו בכל מקום

מלבושי יו"ט

רעג [אן וב"י דוחק מאוד. ולפי שהוא דוחק אם הפירוש כדבריו נמה שכתבו הגאונים שחייב עליו ברכה, אכל נראה פירוש הגאונים ר"ל ברכה אחרונה, ואם כן אין כאן דוחק דלדלו ברכה אחרונה לנריך רביעית כלעיל סימן ק"ל סעיף ג': רביעין דוקא רביעית וחזן ממלא לוגמיו, וראייה לזה מצאתי בספר צדה לדרך ורוקח סימן נ"ב שכתבו דהא דאוכל מעט מיירי בבית. ומ"ש עולת שבת דמשמע אפילו פחות מבית, אשתמיטתיה הרוקח וצדה לדרך הג"ל, אם כן הוא הדין בשתייה דרביעית:

אליה זוטא

(ד) לא קשה מירי דס"ל לרמ"א דבעינן דוקא רביעית, וכן פירשו מלבושי יו"ט וב"ח, מיהו הב"ח מסיק דבעינן רביעית חוץ ממלא לוגמיו דקידוש ומשמע מדבריו אף מכוס קידוש עצמו, ודלא כמשמע מלבוש דרוקא מכוס אחר בעינן ואפילו מלא לוגמיו. ולדינא יש לפסוק כב"ח רביעין דוקא רביעית וחזן ממלא לוגמיו, וראייה לזה מצאתי בספר צדה לדרך ורוקח סימן נ"ב שכתבו דהא דאוכל מעט מיירי בבית. ומ"ש עולת שבת דמשמע אפילו פחות מבית, אשתמיטתיה הרוקח וצדה לדרך הג"ל, אם כן הוא הדין בשתייה דרביעית:

אליה רבא

(סעיף ה) וזהו דעתו וכו'. ג"ע דעתו לאכול אף שלא אכל ושתה במקום קידוש יוצא ובאכל ושתה שם אף באין דעתו יוצא. ואפשר דהכי קאמר באין דעתו הוא מה שאוכל במקום שני כסעודה חדשה ולריך לנריך על כוס קודם כמו כוס, וכהאי גוונא כתב בשלטי גיבורים ריש פרק ערבי פסחים (כ ע"א אה"א). אלא דמשמע בגמ"א [סק"ש] דאין לנריך כמו כסעודה שלישיית כסימן רל"א: ז אב"י פירות וכו'. מיהו בנימי חגימא מהי מיניס ילא, דהא עכ"פ חשיבי טפי לסעודות שבת מיין וכמ"ש סימן רל"א, ושכר אף דהוי חמר מדינא לא ילא (מג"א ס"ק א):

ח וזה דחוק וכו'. והוא שהוא דוחק אם הפירוש כדבריו נמ"ש הגאונים שחייב עליו ברכה, אכל נראה פירוש הגאונים ר"ל ברכה אחרונה לנריך רביעית (מלבושי יו"ט ס"א), וכן פירשו הב"ח [מ"ג] ואחרונים [ש"ו סק"ד], מיהו מסיק הב"ח דבעינן רביעית חוץ ממלא לוגמיו דקידוש, וכן נראה לי עיקר. ורצוני מלפנינו ברוקח סימן נ"ב וספר דה לנריך [מאמר רש"י כלל ראשון פרק שש] שכתב דהא דאוכל מעט מיירי נכוח א"כ הוא הדין בשתייה דרביעית, ועולת שבת [סק"ד] שכתב דמשמע אפילו פחות מבית אשתמיטתיה פוסקים הג"ל:

הגהות והערות

רמ"א נכונים דמדמדכי נלמד לדין דהמדרכי לטעמיה בפרק ערבי פסחים דגם כספניה לפניה לא מהני אם לא שדעתו לכוך, אבל לדין דקיי"ל דמהני אף באין דעתו לכוך. א"כ נשמע ממדרכי דמדמדמה לה למפניה לפניה לענין דעתו לכוך, הוא הדין לדין דמתירין מפניה לפניה אף באין דעתו לכוך, מיהו מבואר במדרכי שם דמיירי כשמחיצה [של סוכה] מפסקת בין חדרו לסוכה דמחיצת הסוכה לא חשיב מחיצה, אבל בשאר סוכה ודאי לא הוי כמפניה לפניה אלא מחדר לחדר וכמ"ש תוס' והרא"ש ריש פרק ערבי פסחים, והשתא ניחא דליכא פלוגתא בין הפוסקים ודברי רמ"א אינם נגד תוס' והרא"ש ודו"ק, עכ"ל הא"ר שם. ועיין עוד בדגול מרובה, ובתוספת שבת כאן סק"ב ובמאמר מדרכי כאן סק"ב ובקרבן נתנאל פ"י ערבי פסחים סי' ה' אות ת':

צח

לבוש

הלבות שבת סימן רעד

החור

שחקנו חז"ל כוס דהיינו שזריך רביעית, דכיון ששמה שיעור מזה חשבי ליה הגאונים כסעודה והוי ליה קידוש במקום סעודה, אבל אם שמה כל שהוא אע"ג שזריך לנרץ עליו נרצה ראשונה שהיא נרצה הנהנין, לא חשבי ליה הגאונים כסעודה דתימאנן קידוש במקום סעודה, וזה פשוט, נ"ל.

ו מי שקידש בביתו, ושמע שכנו ושולחן ערוך לפניו, ויצא בו, רלדיריה הוי שפיר מקום סעודה, וכגון שנהכוין השימע לצאת והמשמיע להוציא: * הג"ה מיהו השומע קידוש נציתו כשמקדש השליט ליצור נצית הכנסת, אע"פ ששולחנו ערוך לפניו והוא ממכוין לנאת לא ילא חו, אע"ג דלמרינן בעלמא דהש"ץ אכולי עלמא קמכוין, שאני הכא שאין הש"ץ מקדש נצית הכנסת

אלא משום מנהג ולא להוציא אחרים כדליתא לעיל סימן רס"ט. ועיין לקמן סימן תקפ"ט סעיף ט' ולעיל סימן רי"ג סעיף ז'. ויש אומרים כיון שאין קידוש אלא במקום סעודה, וכבר אמרנו שהדלקת הנר שצריכים להדליק משום שלום בית עיקרו אינו אלא בנר שעל השלחן: * הג"ה ועיין לעיל סימן רס"ג סעיף י': לפיכך אין מקדשין אלא במקום שיש נר. ויש אומרים שאין הקידוש הלוי בנר, שאם הוא נהנה לאכול כהצר יותר מפני האיר או מפני החובבים, מקדש כהצר ואוכל שם ואפילו הוא לילה, ואע"פ שאינו רואה את הנר, שהנר לעונג נצטוו ולא לצער, וכן נוהגין: * הג"ה ועיין לקמן סימן מר"ס סעיף ד'.

רעד דיני בציעת הפת בשבת, ובו ד' סעיפים:

א וברצע על א שתי ככרות [אן שליכות ב זכר למן, דכתיב [ששה מן, כז] לקבו לחם משנה. * הג"ה ועיין לקמן סימן תקק"ט [ויאז] שאוחזו שתייהן ב כידו בעת הכרחה ב וברצע מאחת

הגהות מוהר"א אווליא

רעד א וכשבת נפן להפסיד ולברך קודם שיחתיך שלא תשמש ידו לכצע קודם שתכלה הכרחה ואז לא יהיה לו לחם משנה.

מלבושי יו"ט

רעד אן שליכות. ועיין סימן קס"ח סעיף ב'.

אליה רבא

סעיף ו ט ושמע שכנו זכור. ואפילו לכתחלה יכול לקדש נציתו כדי שישמעו ואפילו הוא אינו אוכל, והוא הדין כשמקדש על הפת שיכול לנרץ להם המוציא, אבל כשמקדש על היין אסור לנרץ להם המוציא אלא א"כ יטע בשלחן אחד [מג"א סק"יב]. ונראה לי דמייירי כששכנו אינו יודע לקדש, דבדוע זריך לקדש בעלמא אם לא שנס חצירו אוכל, ואף כזה כתב עולם שבת [סק"ה] דעדיף יותר לקדש נציו דמלוה ט יותר מנשלוה ע"כ. ואין להקשות מסימן ח' סעיף ה' דאם רצו אחד מנרץ אליהם ואחרים יענו אמן, דשאני [נכחה] דקידוש דמלוה עלמא הוא משא"כ נרצה לינית, נראה לי:

סעיף ו י אלא אזור זכור. נמצא בסימן (ר"ג) [רס"ג] סעיף י': רעד (סעיף א) א שתי ככרות זכור. ואם לא יוכל להיות לו שתי ככרות די לו ב אחת שלימה, דליתא נמילתא [פי' בשל יושב פי"ב] בערב שבת ירד להן המן ב' עומרים ומהעומר פשו ב' לחמים אחד מהן בערב שבת נבקר והשני גליל שבת והג' נבקר כסעודה שליטת (כל ט סוף סימן ל"א דה שפי"ט). ולענ"ד לאו רחיה דיש לומר דגליל שבת ונבקר נקטו ב' ונצטו מחד, רק על סעודה ג' שלא נשאר אלא אחד יש רחיה וכת"ש הטור בסיומן רל"א, מיהו למ"ד דכל ג' סעודות שזין הם יש רחיה:

כתב בשל"ה (דף י"ג שם, נד חטה דיה ח"ל) נשם נפשי יונה [חד"ב סי' ג] שיש לעשות כ"ו לחמים נמשפר השם, וגליל שבת מסדר על שלחנו י"ג בשחרית ח', במנחה ד', במוצאי שבת ב', ובערבית ושחרית ומנחה נקט בדיס ב' ובמוצאי שבת א', ועיי"ש מה שאמר בכל פעם וסודות וכוונות ליה, על כן לא יעשה אדם אם לא שצקי בטוב חכמת קבלה, גם בש"ס

פרק כל כתיב אין רמו לזה ולא משמע הכי א, וגם נמילתא הג"ל מנאר כן:

כתב הגדה סוף פרק ערבי פקמים [קפו ע"ד] נוהגין גם ביו"ט נשני ככרות, וקשה שאנו אומרים נאחה קדשת ונכחתו מכל הימים וקידשתו מכל יומים, ומפרש דרד המן ביו"ט עלמו, ושמה שזכרתו עיני טעם חבשיל [שבת] ע"כ. ור"ד אטוריהם [עמוד קהן] כתב דנכרת השבת וקידושו הוא על שומרי שבת שיהיו מנודים ומקודשים, ורל"ב"ע [נבאשית ג ג] פירש נכחה תוספת טובה שיחדש בטופות יחרון כה [ושכל] [נמולדות ונשמה יחרון השכל] וכו', ואני פירשתי נכחה שלא חסר אף שאין עושה מלאכה בשבת:

ב זכר אמן זכור. לכן גם נשים מייטת נב' ככרות שגם הם היו נכס המן, אטוריה"ם כהקדמה [נכחה המלות ומשפטיהן ממד טו ונדתי שלם סעודות עמוד קפ"א]:

ג בידו זכור. לשון התשצ"ן [קטן] סימן י"ח ואוחז הב' לחמים נב' ידיו: ד ובוצע באחת זכור. ורש"ל ומטה משה [פי' חלב] ושל"ה [שם, נד מ"ה, ד"ה ולאט"ל] נהגו לנצוט אשתיכון. וכפרישה [סק"ג] כתב דדוקא בשחרית נהגו כן דכבוד יום עדיף לכבוד לילה. מ"מ מי שרצה לנהוג כמנהגינו לנצוט בלוח שפיר דמי כדמשמע מרז האי גאון שהביא ב"י ומטה משה:

ה בן התהתונה זכור. הב"ח [פ"א] תמה שאין לילך אחר טעם קבלה נגד הש"ס דאין מעבדין על המלות, והט"ו [סק"א] חיקן זה ונהג להניח החמתון קרוב אליו יותר מעליון. כתב מג"א [נרש הסיון] נשם כוונות [נרש השמן] טוב לנשק ידי אמו גליל שבת.

הגהות והערות

ז: כאן שנה ברואה, כן הוא, רק כמו שכתב בסמוך בהג"ה, שרצו לומר אם שחה דווקא רביעית, ואוליא קרשית רבינו (הגהות חות יאיר מכ"ב, ק): ר"ד א) כבר כתב הרב מהר"ח וויטאל זצ"ל בספר הכוונות דהוא כבואר בספר הוזהר זכור, והאמת דמי שאין לו יד בקבלה אין לומר ולהזכיר או אפילו להרהר הסודות הכתובים זכור, אבל ליישר מעשיו באופן שנהגים מאיר רחוק ולבו לשמוע שיהיה חשוב לפני ה' כאילו כיוון הא מילתא מעלייתא היא זכור (מחויק ברכה כאן אות ב):

משמע שבשעת הקידוש יהיה דעתם לאכול כהן, אלא אדרבה בשעת קידוש היה דעת אביי לאכול צניחה, ואמר ליה רבה אחר כך שיאכל שם, שמע מינה צהדיא דקמי צוה: (ג) אם אינו נהנה עמהם. דקיימא לן [סימן קסו פס"ק יט] כל ברכת הנהנין אין אדם מוציא צניחו, רק בדבר שהוא חוב, כגון קידוש וכיוצא בו, אדם מוציא צניחו. ובמדרשי [פסחים לה ב] כחז שם, ולעשות (י) ברכת המוציא לאלמנה שפיטא דאסור, דהיינו ברכת הלחם, וכמו כן אדם המתענה תענית חלוס בשבת (י) לא יעשה ברכה לבני ביתו, דכיון דליכא רק בורא פרי הגפן שמה הוא כמו ברכת היין שאין יכול להוציא, כיון שהוא עצמו אינו אוכל, עכ"ל. ופשוט שאותו המוציא שעושה במקדש על הפסח אינו בכלל זה, אלא הוא כמו בורא פרי הגפן דקידוש. ומה שכתוב בסימן קס"ז פס"ק כ"י אפילו בשבת

ואכל במקומו, ילא, יכן הוא צהדיא צ"י [עמוד קי סוף הסימן]. והעולת שבת [פ"ק ב] עשה את עצמו כאלו לא ידע את "וסוף": ז לקדש צאהריב. כחז העולת שבת [פ"ק ג] לקטנים מותר לקדש, דלפיין מדכתיב וזכור [שמות ב ח] ושמור [דברים ה יב] וכו'. ואלא ראה בגמרא [ראש השנה טו, ב] דקאי על המוציא, וצ"ל אכל בקידוש, גדול וקטן שזה, עיין סוף סימן קס"ז [פס"ק יט], וכן כתב הוא בעלמו [סוף פ"ק ד': ז"ח שהייב עליו ברבדה. פירוט, (ט) ששחה רביעית, שחייב ברכה אחרונה. וכן משמע בפסחים דף ק"א [ש"א], (י) שכתבו התוספות בד"ה ורבי יוחנן, ששחה צניח הכנסת, ואפילו הכי לא ילאו ירי קידוש: L

א"ש נרש פרק סחוס [פ"י סימן ה]:
ז השנה כ"ט [ש"א יב]:
ר עמוד קמט ז הלכות גדולות עמוד לו: כל בו ז, ג גסס רי"ך סת רלש השנה מוד לב:
ז רש פרק ערבי [טז] ורבינו זני ין [ב] חמלק א' אן והנהגות [ח] נכרך כ"ט ה הלות מן מרדכי א גסס מרדכי: מוד קמטן כשמים ד"ה כמטן אפילו ווספות [פסחים עטמין והר"ה ש"י סימן ה]:

לא יצרך על הפסח כו', היינו שמקדש על היין. ורמ"א פסק דלא כהמרדכי, אלא כמו שכתב צ"י [עמוד קמט ד"ה ומ"ש דלע"ג] בשם הטור [סימן חסד עמוד הקלן] דגם בשחרית יכול לעשות להם קידוש. וזכור כי בשאר אכילות בשבת לא יצרך להם המוציא. ובלבוש [פס"ק ד] כתב דגם במקדש על היין לאינו בקי בלייל שבת יכול לעשות להם גם המוציא אחר זה, כיון דהסעודה היא חובה לקידוש, דהא נצרך להיות במקום הסעודה. וקשה לי, דהא כל השלש סעודות בשבת הם חוב, ויצרך להם המוציא. ועל כרחק נראה לומר דלא קראו חוב צוה אלא בקידוש עצמו, שעיקרו נהנה שלא בשביל הגאה, אלא מזהו עליו כשאר מצות, וכן ברכת שופר שהתקיעה עצמה מזהו ואין שם הגאה כלל. על כן מוציא אחרים. מה שאין כן ברכת המוציא בסעודה שבת, אף שהם חוב מכל מקום אין החוב עליו משום מזהו, אלא כדי שיהנה מסעודה שבת, ואין לזה המזהו עצמו חוב דהא אם הוא נהנה ממנה שמתענה אין נצרך לאכול, כדאיתא בסימן [רפ"ח י"ג], על כן אין מוציא אחרים. וכל שכן צוהת הברכה של אחר קידוש דאין על זה חוב, רק הקידוש נצרך להיות שם. וכן משמע סוף פרק ראובו בית דין [ראש השנה טו, א], דדוקא ברכת לחם של מצה יכול להוציא, כיון דעל כל פנים יש חיוב לאכול מצה: (ד) שהייב עליו ברבדה. משמע מדברי רמ"א וצ"י [עמוד קמט ד"ה כהוב] דהיינו ששחה כשיעור צמה שטועם כוס של קידוש, ומשום הכי פסקו דבמילה בשבת שרי למוהל לשחוט את שוחה כשיעור. והך שחייב עליו ברכה פירושו ברכה אחרונה, שצריכה שיעור, אבל ברכה ראשונה אפילו כל שהוא חייב

ע"ה [ד] כתבו הנאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה ' אפילו אבל דבר (ה) מועט (י) או (י) שחה כוס יין (ד) ח שהייב עליו (י) ברכה יצא ידי קידוש במקום לא יצרך על הפסח כו', היינו שמקדש על היין. ורמ"א פסק דלא כהמרדכי, אלא כמו שכתב צ"י [עמוד קמט ד"ה ומ"ש דלע"ג] בשם הטור [סימן חסד עמוד הקלן] דגם בשחרית יכול לעשות להם קידוש. וזכור כי בשאר אכילות בשבת לא יצרך להם המוציא. ובלבוש [פס"ק ד] כתב דגם במקדש על היין לאינו בקי בלייל שבת יכול לעשות להם גם המוציא אחר זה, כיון דהסעודה היא חובה לקידוש, דהא נצרך להיות במקום הסעודה. וקשה לי, דהא כל השלש סעודות בשבת הם חוב, ויצרך להם המוציא. ועל כרחק נראה לומר דלא קראו חוב צוה אלא בקידוש עצמו, שעיקרו נהנה שלא בשביל הגאה, אלא מזהו עליו כשאר מצות, וכן ברכת שופר שהתקיעה עצמה מזהו ואין שם הגאה כלל. על כן מוציא אחרים. מה שאין כן ברכת המוציא בסעודה שבת, אף שהם חוב מכל מקום אין החוב עליו משום מזהו, אלא כדי שיהנה מסעודה שבת, ואין לזה המזהו עצמו חוב דהא אם הוא נהנה ממנה שמתענה אין נצרך לאכול, כדאיתא בסימן [רפ"ח י"ג], על כן אין מוציא אחרים. וכל שכן צוהת הברכה של אחר קידוש דאין על זה חוב, רק הקידוש נצרך להיות שם. וכן משמע סוף פרק ראובו בית דין [ראש השנה טו, א], דדוקא ברכת לחם של מצה יכול להוציא, כיון דעל כל פנים יש חיוב לאכול מצה: (ד) שהייב עליו ברבדה. משמע מדברי רמ"א וצ"י [עמוד קמט ד"ה כהוב] דהיינו ששחה כשיעור צמה שטועם כוס של קידוש, ומשום הכי פסקו דבמילה בשבת שרי למוהל לשחוט את שוחה כשיעור. והך שחייב עליו ברכה פירושו ברכה אחרונה, שצריכה שיעור, אבל ברכה ראשונה אפילו כל שהוא חייב

א"ש נרש פרק סחוס [פ"י סימן ה]:
ז השנה כ"ט [ש"א יב]:
ר עמוד קמט ז הלכות גדולות עמוד לו: כל בו ז, ג גסס רי"ך סת רלש השנה מוד לב:
ז רש פרק ערבי [טז] ורבינו זני ין [ב] חמלק א' אן והנהגות [ח] נכרך כ"ט ה הלות מן מרדכי א גסס מרדכי: מוד קמטן כשמים ד"ה כמטן אפילו ווספות [פסחים עטמין והר"ה ש"י סימן ה]:

ערך ר"ח למהרי"ק"ש

פ"ק דהוא שאינם זכרי. עיין סימן קצ"ד [פס"ק ח]: בשה צ"ד שיקדש במקום סעודה. וט"ס של מילה שחל להיות בשבת נחטף לחטוף לפי סנה"א:

א"ש נרש פרק סחוס [פ"י סימן ה]:

באר היטב
(א) צאהריב. ואם קידש במקום אחד להוציא אחרים ואכל מעט שם, יכול לחזור ולקדש בביתו להוציא בני ביתו אם אינם יודעים לקדש, וכן כתב החלבו [סימן לא לו, ג]. (ד) בשחרית. ובשאר אכילות בשבת לא יצרך להם המוציא. ואם מקדש על היין לאינו בקי, אינו יכול לנצך המוציא, ט"ו [פ"ק ג, ע"ש: (ד) בועט. היינו מזה, [מ"א ס"ק י: (ר) ברבדה. פירוש, ששחה רביעית, שחייב ברכה אחרונה, [מ"א ס"ק ח]. משמע מדברי רמ"א וצ"י דהיינו ששחה כשיעור צמה שטועם כוס של קידוש, ומשום הכי פסקו דבמילה בשבת שרי למוהל לשחוט את שוחה כשיעור. ולעומד וצ"י וט"ו [פ"ק ד] כתבו דכשי ששחה עוד כוס מלמד כוס של קידוש, והשחיה השניה נצרך לה ששחה ע"ש. רק מה שכתב הע"ו דל"כ כל קידוש לא יצרך להיות במקום סעודה דהא ואפשר לומר דלשטעמו אול לפי מה שכתב בסימן ק"א [פ"ק ג, ע"ש (ובספר אבן העזר השיג על הב"ח וט"ו, והוכיח בראיות דבכוס של קידוש ששחה כשיעור רביעית יצא ידי קידוש במקום סעודה, הגד"פ):

שערי תשובה
שיקדש, הרי זה מקום סעודה, אע"פ שאינו עומד במקום סעודתו בשעת הקידוש ולכן נהגו לקדש בבית הכנסת מפני האורחים האובלים בבתי שסמוכים לבית הכנסת, והואיל והיו יכולים לשמוע קידוש של בית הכנסת באותו מקום שאובלים שם הרי זה קידוש במקום סעודה, כן כתב בעל ההשלמה [פסחים ק, ב]. וכן נמצא בחשובת שאלה להר"ף, ע"ש [ועיין בט"ז סימן קנ"א פ"ק א ובתוספת שבת סימן רס"ט פ"ק ב]. ולפי זה צריך לומר דמה שכתבו בשו"ע צריך שיהיה שני המקומות בבית אחד, היינו שאם הוא בבית אחד אפילו במקום שרועה לאכול החוק במקום הקידוש, שאפילו באותו בית לא היה יכול לשמוע:

א"ש נרש פרק סחוס [פ"י סימן ה]:
ז השנה כ"ט [ש"א יב]:
ר עמוד קמט ז הלכות גדולות עמוד לו: כל בו ז, ג גסס רי"ך סת רלש השנה מוד לב:
ז רש פרק ערבי [טז] ורבינו זני ין [ב] חמלק א' אן והנהגות [ח] נכרך כ"ט ה הלות מן מרדכי א גסס מרדכי: מוד קמטן כשמים ד"ה כמטן אפילו ווספות [פסחים עטמין והר"ה ש"י סימן ה]:

הגהות רע"א
(ד) וישיב שפ"ק ד) אם אינו נהנה עמהם, אף דהמתכר כתב לשל סימן רע"א סע"ף י"ד דלאו למוס לערבי הגאונים דנצרך דהמקדש יסמה, נצרך לומר דהכא במקדש רק להוציא האחרים מקרי הם המקדשים, ולכאורה מוכח כן ממה דלמריקן [פסחים קא, ח] לאפוקי אורחים דאכלי וגמי צני כושמת, והא המקדש אינו יכול לשחוט, דהא לא ילא ידי קידוש שלא במקום סעודה. אמנם י"ל דהגאונים לשטעמיהו [אין סע"ף ה] דיון הו"ג י"ג מקום סעודה, אם כן י"ל דהמקדש שמה שיעור שחייב נצרכה אחרונה, והו"י א"י סימן י"ג שהקשה על זה מהו דפסק הב"י לשל סימן קס"ז [עמוד קנו ד"ה ומשמע], ובמחילה כבוד תורתו הרבה, הא שם (ו) דהיינו שם והוא שאינם יודעים. עיין בפרי חדש לקמן סימן תקפ"ה [אם כן רש ד"ה כהוב]: (ז) ויש פ"ה ח' ש"תה כוס יין [בין יצא ידי קידוש במקום סעודה. עיין בדרכי יוסף [אם כן ג' ד"ה ע"ד] שכתב דהו"י דוקא לשיטת הרמ"ם [דרכי ה, א] והרשב"ם [פסחים קא, ח] ד"ה אהל] דכל ו' מינים שטועם ברכה לאתריהם מתחמת אחת דהו"י ד"ה ע"ד שכתב דהו"י דוקא לשיטת הרמ"ם [דרכי ה, א] והרשב"ם [פסחים קא, ח] ד"ה אהל] דכל ו' מינים שטועם

ביאור הגר"א
[א] וישיב ד' יבול אדם, תוספות שם [פסחים ק, ב] ד"ה ידי קידוש, מהו דאמרין [שם קא, א] לאפוקי אורחים, ומסתמא אחד מבני העיר היה מקדש: [יב] וישיב יאפ"ו בקידוש, שם [ראש השנה כט, ב] כיון דלחובת היום כו', ובמסקנא, כזכור לעיל: [ג] וישיב והוא, ברכות ט"ה ב"ו: [ד] וישיב הן כתבו הגאונים, שם [פסחים קא, א] טעמיהו מרדכי:
בכרעה אחרונה, והו"י מקום סעודה: (ה) וישיב אר"א אה ה' בשם הר"י"ח והרא"ש והמרדכי, וכן מנא"ר דעת תוספות פסחים דף ק"ו [ק"ו] [ע"א] ד"ה (דכו) [הוב] [ועיין בגנת ורדים [אורח] כלל א' סימן י"ג שהקשה על זה מהו דפסק הב"י לשל סימן קס"ז [עמוד קנו ד"ה ומשמע], ובמחילה כבוד תורתו הרבה, הא שם במקומו כמבאר דברתי המוציא רשבת אינו יכול להוציא, אלא ברכת המוציא דעמה וברכת היין של לילה ויום) (ואם מקדש על הפסח יכול לנצך לנצך לו המוציא): (ו) דהיינו שם והוא שאינם יודעים. עיין בפרי חדש לקמן סימן תקפ"ה [אם כן רש ד"ה כהוב]: (ז) ויש פ"ה ח' ש"תה כוס יין [בין יצא ידי קידוש במקום סעודה. עיין בדרכי יוסף [אם כן ג' ד"ה ע"ד] שכתב דהו"י דוקא לשיטת הרמ"ם [דרכי ה, א] והרשב"ם [פסחים קא, ח] ד"ה אהל] דכל ו' מינים שטועם ברכה לאתריהם מתחמת אחת דהו"י ד"ה ע"ד שכתב דהו"י דוקא לשיטת הרמ"ם [דרכי ה, א] והרשב"ם [פסחים קא, ח] ד"ה אהל] דכל ו' מינים שטועם

א"ש נרש פרק סחוס [פ"י סימן ה]:
ז השנה כ"ט [ש"א יב]:
ר עמוד קמט ז הלכות גדולות עמוד לו: כל בו ז, ג גסס רי"ך סת רלש השנה מוד לב:
ז רש פרק ערבי [טז] ורבינו זני ין [ב] חמלק א' אן והנהגות [ח] נכרך כ"ט ה הלות מן מרדכי א גסס מרדכי: מוד קמטן כשמים ד"ה כמטן אפילו ווספות [פסחים עטמין והר"ה ש"י סימן ה]:

הקצד פריזאמן
בוצא אמת אמת זיון גאלא
מבין יבולא

לא דקשה א"כ כל קידוש לא יטורח להיות במקום סעודה, דהא לר"ך לשמות מלא לוגמיו כלעיל [סימן רע"א סעיף יג]. ועל כן נראה דהכי קאמר, אחר שטעם כוס של קידוש כשיעור [שעשה] [שומה] פ"ט פ"ט שנת כשיעור שחייב עליו ברכה אחרונה, דומיא דאכל דבר מועט דנקט, ולפי זה מדינה אסור למוהל לשמות מכוס של מילה אבל י' לחם או שתה יין אבל אבל י"א פירות לא: בשבת, וכן כמנו בלבוש [סעיף ה] והג' ולפי זה היה מותר למוהל ולסנדק לשמות מכוס של מילה ומו"ח ז"ל [ב"מ עמוד קמ"ט ד"ה אג"ל]:

בשבת ששחרית א"כ י"ב שומן כשיעור [ה' א] אבל נהגו לימן למינות: [ט"ז] ואם קידש בביתו י"ג ושמע [ה'] שכנו ושלחן ערוך לפניו יוצא בו דשפיר הוי מקום סעודה י"ד ובגון שנתכוון השומע לצאת ומשמיע [ה'] להוציא:

י"ט יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר י"ז ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר [ה'] ואם הוא נהנה יותר מפני האויר או מפני החובבים מקדש בחצר ואוכל שם אף על פי שאינו רואה הנר שהנרות [ה'] לעונג נצטוו [ה'] ולא לצער מו והבי מסתברא:

ו' וגומר סעודתו. ואם אכל לחם לר"ך לברך ברכת המזון כחן להר"ב ז"י בסיומן קע"ח [סעיף ה], ע"ש, ולרמ"א אין לר"ך לברך ולענין יין עיין שם סעיף ה', ועיין בנדרות דף מ"ג [פ"א]. וי' ונראה לי דאין לר"ך לברך על הכוס קודם סעודה האחרת, מידי דהוי אסעודה שלישיית, כמו שכתוב סימן רנ"א, עיין שם בטור [עמוד ק"א]:

י"ב א"ח. ונראה לי [ה'] דכזית מיהא בעינן: ד"א פירות לא. ובש"ט גבורים [פסקים כ, א אות א] כתב דאף בפירות דיו, דכל סעודה שנת [ה'] נחשבת קבע, ע"ש. ודעת הטור [עמוד קמ"ט] והשו"ע עיקר, מכל מקום נראה לי דבאכול [ה'] מיני תרנגולת מחמת מינוס י"א, דהא על כל פנים חשיבי טפי לסעודה שבת מיין, וכמו שכתוב סוף סימן רנ"א [סעיף ה]. ושכר, אף על גב דהוי חמר מדינה לא י"א בו במקום סעודה, דלא סעיד כמו יין: י"ב שותין כשיעור. ולבוש [סעיף ה] וצ"ח [עמוד קמ"ט ד"ה כהנן]

סיכון רע"ד

דיני בציעת הפת בשבת. וכו' ד' סעיפים:

א' [ה' ב] בוצע [ה'] על שתי [ה'] כבודות [ה'] [ה'] שלמות [ה'] שאוחז שתיהן בידו [סעיף ה] וצ"ח [עמוד קמ"ט ד"ה כהנן]

כתבו דענין י' שישה עור כוס מלבד הכוס של קידוש, והשחיה השניה נחשבת לסעודה: י"ג ושמוע שכנו. ואפילו לכתחלה יכול לקדש בניתו כדי שישמעו, ואפילו הוא אינו אוכל, וכמו שכתוב סימן רס"ג, וכן הוא בתוספות [פסקים] דף ק"ח [ה']. והוא הדיון כשמקדש על הפת שיכול לברך להם המזונות. אבל כשמקדש על היין אסור לברך להם המזונות אלא אם כן ישבו בשולחן אחד, [ה'] כמו שכתוב סימן קס"ז סעיף י"א, [ה'] ועיין מה שכתבתי שם סעיף י"ג [סימן ה']:

י"ד ובגון שנתכוון. [אבל השליש ליבור אינו לר"ך להחכות ביחוד להזיף את זה, דשליש ליבור אכולי עלמא מכוין [ה'] [ה'] וצומן הוא שהשליש ליבור אינו מקדש אלא משום מנהג, לא י"א השומע אלא אם כן נתכוון להזיףו [ב"י ב"י עמוד קמ"ט ד"ה ומ"ט]. ועיין סימן קמ"ט [סעיף ט']:

מו' ודחי מסתברא. בנמצער הרבה, הא לאו הכי לר"ך לאכול במקום נר [מנאחי כחוב בשם רש"ל בהגהותיו לטור]:

רע"ד

טוב לנשק ידי אמו בליל שבת

שערי תשובה

(ד) פירות לא. עיין באר היטב. ועיין בגינת ורדים [אר"ה] כלל ג' סימן י"ד [י"ב] שמפקפק במה שאוכלים פה כיסוד במקום סעודה, וכתב. כיון שהגאונים הקילו בשתיית כוס, לא גרע פה כיסוד, וע"ש. וכתב בר"י יוסף [אחת ב אות ו] דהאידנא נהיג ע"מא בפשיטות לאכול פה כיסודין אחר קירוש היום ביום ולברך מעין ג', ואחר זמן סוערים. אך מה שנהגו לילך לבית התן או מילה, ואין שם כיסודין אחר קירוש רק מיני מגדים וקאו"י, אין לו לטעם שם כלל, ולא סגי במה שהמקדש ישחה כל הכוס, דלדעת הגאונים חשיב כסעודה, דהיינו לשוחה עצמו, אבל לא מהני לאחרים, ע"ש:

רע"ד (א) כבודות. עיין באר היטב. ועיין כבודות חכם ע"י סימן ס"ב וסימן ביאור הגר"א

(ט) ודוקא אב"א. מקאמר [שם] במקום סעודה, משמע דוקא דבר סוערה. והוא הדיון ליינן ששעיר, כמו שכתוב בברכות ל"ה ב'. ועיין מ"א ס"ק י"א: [טז] [סעיף ו] ואם קידש, מהא דמקדשין בבית הכנסת לאפוקי אורחים, אע"פ שאין אוכלין בבית הכנסת, כמו שכתבו תוספות [פסקים] ק"א שם [ע"א] ד"ה דאכלו כו': [י"ד] [סעיף ו] ויש אומרים שאין, שפירשו הא דאביי [פסקים ק"א, א] משום שלא יאכלו, כמו שכתבו רש"י [ד"ה דלמאן דרשב"ם ד"ה דלמאן שם]:

רע"ד (א) [סעיף א] ב"י שתי כו'. עיין מ"א [ס"ק א]. והעיקר כמו שכתבו רש"י [ה'] ושל"ה [ה'] [ה'] שבת פרק נ"ג מצוה ד"ה ולמילן לחתוך שניהם, כפירוש הרשב"א [ברכות ל"ט, ב ד"ה רבי וירא: שבת ק"ה, ב ד"ה רבי וירא] ור"ב הארי גאון [הובא ברש"א ברכות שם] אכולא שירוחא [ברכות ושבת שם]. דלפירושי רש"י [ברכות שם ד"ה שירוחא דחוק, ועיין ב"ח [עמוד ק"א ד"ה ומצוה]: [ב] [הנה] ש"ימות. כן משמע בברכות ל"ט ב', מניח פרוסה כ"י ובשבת תיביבא': [ג] ושייבן שאוחז בו ובוצע. ברכות שם ושבת שם:

(ז) פירות לא. עיין באר היטב. ועיין בגינת ורדים [אר"ה] כלל ג' סימן י"ד [י"ב] שמפקפק במה שאוכלים פה כיסוד במקום סעודה, וכתב. כיון שהגאונים הקילו בשתיית כוס, לא גרע פה כיסוד, וע"ש. וכתב בר"י יוסף [אחת ב אות ו] דהאידנא נהיג ע"מא בפשיטות לאכול פה כיסודין אחר קירוש היום ביום ולברך מעין ג', ואחר זמן סוערים. אך מה שנהגו לילך לבית התן או מילה, ואין שם כיסודין אחר קירוש רק מיני מגדים וקאו"י, אין לו לטעם שם כלל, ולא סגי במה שהמקדש ישחה כל הכוס, דלדעת הגאונים חשיב כסעודה, דהיינו לשוחה עצמו, אבל לא מהני לאחרים, ע"ש:

רע"ד (א) כבודות. עיין באר היטב. ועיין כבודות חכם ע"י סימן ס"ב וסימן ביאור הגר"א

(ט) ודוקא אב"א. מקאמר [שם] במקום סעודה, משמע דוקא דבר סוערה. והוא הדיון ליינן ששעיר, כמו שכתוב בברכות ל"ה ב'. ועיין מ"א ס"ק י"א: [טז] [סעיף ו] ואם קידש, מהא דמקדשין בבית הכנסת לאפוקי אורחים, אע"פ שאין אוכלין בבית הכנסת, כמו שכתבו תוספות [פסקים] ק"א שם [ע"א] ד"ה דאכלו כו': [י"ד] [סעיף ו] ויש אומרים שאין, שפירשו הא דאביי [פסקים ק"א, א] משום שלא יאכלו, כמו שכתבו רש"י [ד"ה דלמאן דרשב"ם ד"ה דלמאן שם]:

רע"ד (א) [סעיף א] ב"י שתי כו'. עיין מ"א [ס"ק א]. והעיקר כמו שכתבו רש"י [ה'] ושל"ה [ה'] [ה'] שבת פרק נ"ג מצוה ד"ה ולמילן לחתוך שניהם, כפירוש הרשב"א [ברכות ל"ט, ב ד"ה רבי וירא: שבת ק"ה, ב ד"ה רבי וירא] ור"ב הארי גאון [הובא ברש"א ברכות שם] אכולא שירוחא [ברכות ושבת שם]. דלפירושי רש"י [ברכות שם ד"ה שירוחא דחוק, ועיין ב"ח [עמוד ק"א ד"ה ומצוה]: [ב] [הנה] ש"ימות. כן משמע בברכות ל"ט ב', מניח פרוסה כ"י ובשבת תיביבא': [ג] ושייבן שאוחז בו ובוצע. ברכות שם ושבת שם:

(ח) ונראה [ה'] ונראה [ה'] דבזית מיהא בעינן. נאשל אברהם [פ"י מגידים] סימן תל"ט ס"ק ט"ו [כפ"י דוקא כשמקדש על הכוס, אבל מקדש על פה בעינן שני זיתים, ע"ש: ט"ז] [ה' ב] י"א מיני תרנגולת מחמת מינוס יב"א. למג"ל מדברי תלמידי רבינו יונה דיש פרק ו' בנדרות [ג], ב ד"ה ברכת הובא כמ"א סימן קס"ח ס"ק ט', מוכח דמניח להו דיון ומני תרנגולת לא מחשיב מקום סעודה, ע"ש. א"כ י"א דאורייתא במ"א שם שרמו על תך דהכא, וכוונתו כדברינו הנ"ל: [י' ו] [ה' ב] י"א שישתה יי"ד כוס. עיין [פ"י מגידים] אשל אנה"ס סימן תל"ט ס"ק ט"ו, ד"ל דהמקדשים על הפת לר"ך שיאכל שני זיתים [ה']:

(ח) ונראה [ה'] ונראה [ה'] דבזית מיהא בעינן. נאשל אברהם [פ"י מגידים] סימן תל"ט ס"ק ט"ו [כפ"י דוקא כשמקדש על הכוס, אבל מקדש על פה בעינן שני זיתים, ע"ש: ט"ז] [ה' ב] י"א מיני תרנגולת מחמת מינוס יב"א. למג"ל מדברי תלמידי רבינו יונה דיש פרק ו' בנדרות [ג], ב ד"ה ברכת הובא כמ"א סימן קס"ח ס"ק ט', מוכח דמניח להו דיון ומני תרנגולת לא מחשיב מקום סעודה, ע"ש. א"כ י"א דאורייתא במ"א שם שרמו על תך דהכא, וכוונתו כדברינו הנ"ל: [י' ו] [ה' ב] י"א שישתה יי"ד כוס. עיין [פ"י מגידים] אשל אנה"ס סימן תל"ט ס"ק ט"ו, ד"ל דהמקדשים על הפת לר"ך שיאכל שני זיתים [ה']:

במקום שאכל, אם יצא קודם ברכת המזון ורצה לאכול במקום אחר, אע"פ שעשה שלא כדיון בצינאותו, ואפילו חזר למקומו הראשון, צריך לברך תחלה ברכת המזון על מה שאכל כבר, ואחר כך יצא לברך לאכול חיים לברך שוב המזונות, אבל רמ"א סבירא ליה דבברכות הצריכה לברך רמ"א חיים

אמר אפילו ידו יין יצאו, דסבירא ליה שינוי מקום לא הוי הפסק, וכתבו התוספות, הא האמר רבי יוחנן אף ידו יין יצאו צריך לומר ששתו מן היין של קידוש בבית הכנסת, דאם לא כן הא דראו לא עריך מה שישמעו הברכה מפי המברך מאלו דברו הם עצמם ולא שתו מיד אחר הברכה, דהוי הפסק, וכתבו רמ"א חיים

במקום שאכל, אם יצא קודם ברכת המזון ורצה לאכול במקום אחר, אע"פ שעשה שלא כדיון בצינאותו, ואפילו חזר למקומו הראשון, צריך לברך תחלה ברכת המזון על מה שאכל כבר, ואחר כך יצא לברך לאכול חיים לברך שוב המזונות, אבל רמ"א סבירא ליה דבברכות הצריכה לברך רמ"א חיים

אמר אפילו ידו יין יצאו, דסבירא ליה שינוי מקום לא הוי הפסק, וכתבו התוספות, הא האמר רבי יוחנן אף ידו יין יצאו צריך לומר ששתו מן היין של קידוש בבית הכנסת, דאם לא כן הא דראו לא עריך מה שישמעו הברכה מפי המברך מאלו דברו הם עצמם ולא שתו מיד אחר הברכה, דהוי הפסק, וכתבו רמ"א חיים

ל טור [שם] ורבינו ירושם חלק א' [שם] וסמ"ק [סימן כפ"א] והנהגות [מיימוניות, ד"ס קוסטא] פרק כ"ט [משנת הלכה ה'] מ. שם מהא דר"א השנה [כ"ט] [כ"ח] [ע"ש]:

ה. הר"ש גרש פרק ערבי פסקים [פ"י סימן ה] בשם י"א אומרים והמרדכי [שם לה, א] מהא דאבי דף ק"ח [ע"ש]:

י. ר"א שם: רבינו ירושם תפ"י י"א ס"א ס"א ה':

מ. טור [עמוד קמ"ט] בשם גאון [מ"ה הגאונים מהר"ם מהלכות פ"ק סימן כ"ג] והמרדכי [שם ר"ח ר"ח] ור"ח [שם] בשם רבינו ירושם [מיימוניות] פרק ה' [משנת אות א ב] בשם שו"ם מהר"ם מומנונגר ד"ס ל"ט סימן [ה']:

נ. טור [עמוד קמ"ט] בשם גאון [מ"ה הגאונים מהר"ם מהלכות פ"ק סימן כ"ג] והמרדכי [שם ר"ח ר"ח] ור"ח [שם] בשם רבינו ירושם [מיימוניות] פרק ה' [משנת אות א ב] בשם שו"ם מהר"ם מומנונגר ד"ס ל"ט סימן [ה']:

ו. טור [עמוד קמ"ט] בשם גאון [מ"ה הגאונים מהר"ם מהלכות פ"ק סימן כ"ג] והמרדכי [שם ר"ח ר"ח] ור"ח [שם] בשם רבינו ירושם [מיימוניות] פרק ה' [משנת אות א ב] בשם שו"ם מהר"ם מומנונגר ד"ס ל"ט סימן [ה']:

ציונים פ"רמ"א

י' ב"י [עמוד קמ"ט ד"ה כהנן]:

הגהות מיימוניות פרק ט"ט [משנת אות א] בשם הר"ח:

ע"י א"י דברי עצמו:

הגהות הסמ"ע

ג' ש"ע סעיף י' ויש ב"י ש"אין הקידוש י"ב נדר וכו'. [וכתב בר"י ורש"י] [בהגהות המון] א ש"י אלא [במשע"ט] [כה] וכן באצתי כתוב [ה'] וכן שכל [ט"ו] המקדש [ד'] להשתכל בתיבות. איכתי פרק [כה] ליקון כספי י"א של שלמה, ע"ל.

ספר
עין יצחק

כולל
שאלות ותשובות
על
ארבעה חלקי שלחן ערוך

מאת

הצעיר יצחק אלחנן בהרב הגדול הצדיק המפורסם
מדה ישראל איסר זצ"ל בעהמח שות באר יצחק
ונחל יצחק (בשני חלקים). אבד דקק קאוונא.

ווילנא

שנת תרמ"ט לפ"ק

הוצאת ה"ים וברכה

ניו יארק. שנת תשכ"ה

נתן להם בית הפלה בזמן שהיה שם מקודם הפלה
 להישמעאלים מקודם שכבשה ה"ו ח' הקיסר יר"ם ושלחתי
 מהם חם מותרין להפלה שם היסודים חו' לח :

(א) תשובה בעו"ם בק"רה וכו' : דמבואר בחו"ח סי' ק"ד

ה"ד בעו"ם י"א במג"ה סי"ק י"ו דכל
 מילי דמלוס חין טוסין מדבר שנעשה לעבודת עם אחר
 ובכ"ס בשם הרמ"ם דלפי' נעבד הבית ע"ג בקבע מותר
 להפלה בחובו כו' דמחובו שאני כו' והכל שאני דלא
 עבד הבית עלמו כו' עכ"ל : ח"כ לפי דברי המג"ה דין
 נוסף ב"ד דמותרין היסודים להפלה בחובו : ח"א דיש
 נמשדי בה' נגזר עדיין לפי המבואר ביו"ד סי' קמ"ה
 ע"ג ג' סנטיס עבודה עם אחר לחוק הבית כו' הול"ה
 הוהר כו' ח"ל ח"ס הוקלס לך ח"נו מותר ח"כ הול"ה
 משם דרך ביטול כו' : וז"ל דמבואר בע"ז (דף נ"ג ע"ב)
 וכו"ד סי' קמ"ו בע"ז י' הנימוס עובדי' בשעת מלחמה
 אחרת : ח"כ ב"ד דהישמעאלים הלכו משם משום דנכבו
 במלחמה חין זה מקרי ביטול והלכתי עדיין משום משמתי
 עבודה עם אחר ח"ק להדיוט וכש"כ על בית התפלה : ח"ק
 בחמה ז"ה דהא מה דמותרין להם על בית התפלה מן
 הממשלה הרוממה ע"פ הסד של הסד"ס מן ח' הקיסר"ם
 ח"כ זה גופה הוי כמו ביטול דמבטי [ועיין בגיטין דף
 ל"ה ע"ה] דעיסרו בזמון : ובהוס' ד"ה ח"ל בחוקה כו'
 שם וקל"ה : ומבואר בע"ז (דף ס"ד) דלפי' זה לפעול
 ח"ס למרקוליס ג"כ מהני ביטול : ומבואר ביו"ד סי'
 קמ"ו בע"ז ח' דעכו"ס מבעל כו' ח"פ' ח"נו עובד כו' :
 ע"כ גם ב"ד מקרי זה ביטול ומותרת בהנ"ה : ועיין
 ביו"ד סי' קמ"ו בע"ז ז' בהרמ"ה וביו"ד הגר"ה שם :
 וממילא ה"ס דמותרת לבית התפלה : וכמש"כ המג"ה לחוק
 ב"ס דמחובו שאני חין דלא עבד הבית עלמו :

להם מן הממשלה ח"ק שהיה שם מקודם מקום הפלה
 להישמעאלים כ"ל :

(ד) ולבוארה יש להעיר מוכך דיו"ד סי' ד' בע"ז ז'

ישמעאלים שאינם מניחים לשחוט ח"כ"כ
 יהפך פניו לח"ל קיב"ח כמנהג חוקותיהם ח"נו דומה
 לשחוט לשם הריס כו' : וכבר הע"ז והש"ך שם בשם
 הרשב"ה דזכו משום זה מחשב זה עובד לא חמירין כו'
 רשב"ה כו' שני"ה עכ"ל : הרי דגם ישמעאלים בכלל עובדים :
 ועיקר היתור הסם הוא משום זה מחשב זה עובד כו' :
 ולפי' יש להקשות על מה שכתבו כל הפוסקים הנ"ל וגם
 הרשב"ה כ"ל דישמעאלים חין אחרים חין במגנן לחבור
 בהנחה משום דלא פלחי ע"ז : ח"ל בחמת ח"נו קשה כלל
 לפי המבואר בגוף השו"ת הרשב"ה ח"ה סי' ש"מ"ה דדרך
 של ישמעאלים לשחוט דוקא נגד המורה דמחשבין דבד
 זה לדברי רוח שלהם שועלת כו' : ח"כ חין עובדים ע"ז
 בשחיטתן למורה רק דהוי כמו שחוט להפאה וכו"ה בה
 מדברי הב"י שאומרים כו' : ומבואר ביו"ד סי' ד' בע"ז
 ח' דאסורה בהכלה וע"כ הוכחנו כחן לומר הטעם מבוט
 זה מחשב זה עובד כו' דיהי' מותר ח"ק בהכלה : וח"ן
 זה שום אחרת כלל למה שכתבו כל הפוסקים וגם הרשב"ה
 בעלמו דישמעאלים חין עובדי ע"ז : ולכן שפיר חין לנו
 להחמיר ב"ד וכמש"כ לע"ז : וכן י"ל בהך דמזין (דף
 ל"ט ע"ב) הנהו עיישי דלחי כו' דמא' ומדב"ה לדין כו'
 ופי' רש"י עיישי ישמעאלים כו' הרי דגם ישמעאלים חין
 עובדי ע"ז : ולפי' מש"כ י"ל גם הסם דה"ס כוונתם לשם
 הפאה וכו"ה בה מדברי הב"י וכו"ל : גם י"ל דהסם
 הוי יולא מן הכלל דהנהו עיישי ח' ידוע דעובדי ע"ז
 ה"ס : ח"ל כ"ז דלא הומוקי לעובדי ע"ז הס בכלל חומה
 דלא פלחי ע"ז : ועיין בפר"ח לוי"ד סי' י"ט ס"ק ו' : וסם
 ג"כ יש לומר דמיידי דה"ס כוונתם לדברי הב"י וכו"ל :
 ויורה חין לי כח להחריך ויקבל החו"ש :

סימן יב

ב"ה חרש שם תרי"ה י"ק

אל כבוד הרב הג' וכו'

(ב) וראיתי בפני מנדים לחו"ה סי' ק"ד סי"ק י"ו

על דברי המג"ה ח"ל שהביא בשם הח"ד
 דהר"ח ח"נו מותר רק להפלה בחובו : ח"ל לעשות ממנו
 כס"י קבוע : מודה דאסור כו' : ח"כ לפי' יש להחמיר
 ב"ד לשחוט שם כה"כ קבוע : ח"ק ב"ד יש להסור
 כששופה לפי המבואר ביו"ד סי' קמ"ו בע"ז ח' בהרמ"ה
 דישמעאלים שאינן עובדי ע"ז כו' : וכן מבואר בהרמ"ה
 פ' י"א ח' מ"ה ח' ז' שכתב וכן כל ח"י שאינו עובד
 עבודה כבבוס כגון ח"נו הישמעאלים כו' : וכן מבואר ביו"ד
 סי' קכ"ד בע"ז ו' ובג"ז שם ס"ק ד' ובש"ך ס"ק י"ב
 ובטור שם בשם הרשב"ה שכתב דים מהגחומים שהחירו
 חין על ישמעאלים שהדבר ידוע שאינן עובדים עבודה
 כבבוס חן וכ"כ הרמ"ה כו' עכ"ל הטור שם : וח"ק
 דהוס' במגילה (דף ו') גד"ה ערה"טיות כו' כהנו דק"ס
 לומר שאותן מקומות יכול ללמוד שם כו' : עכ"ל ח"נו
 רק בבתי ע"ז ח"ל בבתי תפלות של ישמעאלים ח"ן
 מנכוסים שם שום חין ע"ז ע"כ ח"ק הוס' מורה דמותר
 להפלה וללמוד שם :

(ג) וגם כמה שכתבתי לעיל דב"ד הוי כמו הנימוס בשעת

מלחמה דלא הוי ביטול מ"ד החומה שכבשה :
 ח"ק כעת הוגד לי דע"פ הח"ק ח"ק ח"ק להם לחור
 ונעשה שם לבית התפלה : ח"כ ח"ל ח"ק ח"ק (דף
 נ"ג) וביו"ד סי' קמ"ו בע"ז י' דה"ס יכולים לחור אחרת
 מלחמה ולא חזרו יש בזה דין ביטול ח"ק מ"ד העובדים
 נה"ז : ח"ק בחמת חין זה נלך נעמינו כלל לפי מה
 דמבואר לעיל דזה ה"ס מקום תפלה לישמעאלים ומבואר
 נה"ה בהרמ"ה לוי"ד סי' קמ"ו בע"ז ח' דישמעאלים שאינן
 עובדי ע"ז ח"ק יבונים לבע"ל : הרי דמקריא חין עובדי
 ע"ז : ולכן ח"ק דלא מהני הביטול של"ס ע"ז ח"ל ח"ל
 בהו לך ביטול כלל חין דלוקן עובדי ע"ז : ע"כ כדור
 ושבו דמותר ח"ק לעשות כה"כ קבוע בהמקום שמתין

דבמה שדרש ממני לחוות דעתי ע"ד הוראתו כמה

דשכר בצרות מילה שהי' בהב"כ ביו"ע ז' והי'
 מוכר המוסל צרכה כוס של צרכה המילה על שכן
 והורה כה"ד שישתה המוסל עוד כוס של שכן ויהיה
 יולא קידוש במקום כבודה וחוקו עליו כל לומדי עירו
 דהא מבואר במג"ה סי' רע"ג ס"ק י"א דח"נו יולא
 בפירות משום קידוש במקום כבודה רק במני חגיגת
 דחשיבי טפי עכ"פ לשעודת שנה יותר מן חין : והביא
 בשם ה"ש"ג דח"ק בפירות יולא והכריע דלא כדבריו : ולפי'
 ה"ס בשכר ח"נו יולא : ובח"ר כתב לפרש טעמו דחין
 דחוינן דכתבו הפוסקים דשכר לדין עובדים עליו כפסח
 על כל ידעה מה"ס ויש זו כו"ה כה"פ : ח"ל ח"ק דגם
 שכר הוא סעיד כמו חין רק ח"ל דמבדקין עליו ששכל
 הוא מסטעם שכתבו החוס' דח"נו עשוי לשעוד ח"ל בחמת
 גם שכר סעיד והחריך כח"ר כזה : וביקש ממני לחוות
 דעתי בזה :

(א) תשובה כי לדעתי יש להטות כשיטה השלטי

בפורים : דהא עיקר הטעם דבטיין
 קידוש במקום כבודה הוא כמש"כ הרשב"ם כפסחים (דף
 ק"ה ע"ה) לחד טעמא והוס' שם ד"ה ח"ק יד קידוש
 נה ילחו כו' דהו משום דכתיב וקדשת לשבת טוג
 במקום קידוש שם ה"ה עוג וכ"כ הר"ף והר"ש שם

11

בשבת ולא ביום"ט. ח"כ לפ"ז יש לדון דביו"ט לא יסי' יולאם בפירות משום מקום סעודה דהא עיקר טעמא דיו"ט בפירות משום קידוש במקום סעודה גשמי' דהיינו זה משום דחזין למקרי עונג גבי מעשר. וה"ל גבי מקום סעודה כג"ל ח"כ יוי"ט דלואו בו משום עונג ה"ס דלואו יולא בפירות משום מק"ם לפי דלואו גם חשיבות כי"כ לגבי זה. ח"כ זה ח"כ דהא עיקר קידוש דיו"ט ח"כ רק מדדבין ח"כ קידוש הלילה כמ"ש ס"מ' ה' שבת פ' כ"ט ה' י"ח וסוכה כמ"ש ס"מ' ר"ע"ה ס"ק א' ח"כ לא מלואו ע"ל ויהי חמור מהעיקר. דעיקר קידוש הוא בשבת וקידוש יו"ט ח"כ רק ח"כ גרמא דשבת. וזכין דשבת יולאין בפירות משום קידוש במקום סעודה. כ"כ ביו"ט דלא יהי' חמור יו"ט משבת. וה"ל כ"כ ב"ה אגורא בשמי שמיא. וכל דתקין רבין ענין דלורייחא תקון. ומ"ס ח"כ לומר דביו"ט סודא דלואו בעונג ולא קאי על יו"ט כן דוקרמא לשבת עונג ע"כ לא יהי' מחויב ביו"ט בקידוש במקום סעודה דעיקרו הוא משום פסוק זה לפי טעמא ד"ח"ה דהא כהן המג"ה בסי' ד"ה"א ובכ"ס ס"מ' ד"ס לוי"ט כל דין קידוש של שבת ע"ש. וע"כ ח"כ להק' ביו"ט כלא וזכו פשוט. וע"כ ח"כ להמערערים על כח"ל מקום לרדוף אחרו מפני הרגשתו בזה :

לכך טעמא דוקרמא לשבת עונג וכ"כ הר"י שם בשם רב אחא ז"ל לה"ט. ומלואו בבילה (דף ל"ד ע"ב) דשבת קובעת למעשר משום דכתיב וקראת לשבת עונג ומ"ס ח"כ בפירות קובע למעשר כמבואר שם היה אוכל באשכול חסוכה לילי שבת לא יגמור וכן פסק הרמב"ם ה' מעשר. הרי דח"כ חכילה פירות בשבת מקרי עונג להיות קובע למעשר ומשום כך קרא דוקרמא לשבת עונג. ח"כ ה"ס דמקרי עונג גבי קידוש במקום סעודה דהא מחד קרא קא נפקי' ח"כ שיעור הש"ג יש לה יסוד וזכו פסקה הש"ג לכל סעודת שבת נחשבת קב"ע. וכונתו לכך דבילה כג"ל דחזין דגם חכילה פירות הוי ככלל עונג. ועיין בבילה (דף י"ז ע"ב) ברש"י ד"ס במזיד לא יחבל בו' חלמא חמור רבין ואפילו גבי עונג שבת וקאי הכא במעשר פירותיו בשבת. הכי דסיך עונג שבת גם בפירות :

←

ב) ואפשר דהטור וכו"ט דכתבו ח"כ פירות לא טעמא דה"ל כעמם השני שכתב הרשב"ם בפסחים שם דלקן בעו קידוש במקום סעודה דלואו דלוקבץ קידוש על ה"ן מסתמא על ה"ן ששבעה סעודה לוקבץ דהש"כ. ע"כ הרשב"ם. ולכך טעמא י"ל דבעיין דוקא סעודה גמורה מה שיואלין בו משום סעודה שבת כזה דוקא יולא משום קידוש במקום סעודה מש"כ במה שאינו יולא בו משום סעודה שבת ממילא ח"כ יולא בו משום קידוש במקום סעודה. אך בחמ"ה ז"ל ברוב הל"ל לא יהי' יולא ביו"ט משום מקום סעודה. דהא ח"כ יולא ביו"ט משום סעודה שבת. ועי' במג"ה ס' ר"ע"ה ס"ק י"ח. וכן דחזין דעיקר טעמא דקידוש במקום סעודה הוא כפי מש"כ הרשב"ם מחמילה. משום וקראת לשבת עני. ועיין בט"ז ח"ה ס' ר"ע"ה וכן כתבו הרב"ם פוסקים. דלואו לטעם השני של הרשב"ם לא יהי' יולא ביו"ט כג"ל. ח"כ דעמ"ה כו"ט לפי כמ"ס הש"ג דח"כ בפירות יולאין. ודלואו בה"י ח"כ שבת שבת דבעת הדחק יכולין לסמוך על הש"ג. והביא כן בשם ח"כ רבא. והפשוט ב"ס ח"כ רבא בכל הסמך ה"ל ולא מלחתי. והלככה משמע דס"ל כשיעור סעודה וכו"ט דלואו יולא בפירות. וע"כ נראה לי להביע ב"כ כשה"י ח"כ. דבעת הדחק יכולין לסמוך על הש"ג דלואו בפירות ביום משום קידוש במ"ס :

ו) אמנם בעיקר כך דומא שכתבו הפוסקים דלואו ביומי תרגומא וכן ביו"ט משום קידוש במקום סעודה. תמיהא עליהם חזמי לא הובא בברוש דעת הפוסקים החולקים ע"ז כאשר יבואר. שיעור דביו"ט יוגה בברכות פ"ז במ"ה דמבואר שם (דף מ"ט) ע"ה ולא הזכיר של ר"ה בברכת המזון ח"כ מחזירין אחרו. וביו"ט מחזירין דלא סגי דלא חכיל פה. כהן שם דביו"ט יוגה דעיקר מה דבעי פה ביו"ט ופכה זהו משום שיהיה הקידוש במקום סעודה יע"ש. וכן מבואר בפסחים (דף ק"ה) בחוס' ד"ס עשימו מילי בו' דבעי לחם וחינו יולא ביומי תרגומא וכ"כ הר"ה שם ח"כ ח"כ דס"ל להדיא דבעי לחם דוקא :

ז) וראיתי ביום יוסף ס' רע"ג שכתב דח"כ סתירה מהחוס' והר"ה"ם על הגאונים דכתבו דגם ביו"ט יולא משום קידוש במקום סעודה. משום דהחוס' כתבונו דבש"ל סעודה שבת ח"כ יולא בלא פה. ח"כ משום קידוש במקום סעודה ס"ל ג"כ דלואו ח"כ ביו"ט ע"ש. לע"כ המהוים דבני הבית יוסף ח"כ דהא החוס' כתבו שם ח"כ וביקדושה דהכ"ל בו' דלא ה' מקפיד רבא על סעודה שבת לפי שזכרו לאכול למחר ג' סעודות או יוכלו לאכול במקום שיש בו וזין יין ע"כ. וכ"כ הר"ה שם ח"כ ח"כ דעיקר קפידא דרביה ה' משום מקום סעודה דבעי לקידוש וע"ז חמור דדוקא עשימת לחם ולא מיני תרגומא ח"כ דס"ל להחוס' והר"ה"ם דבעי פה דדוקא ללאח די קידוש במקום סעודה. וח"כ סברא לומר דיו"ט עדיפא מן מיני תרגומא דהא כתב סמ"ג דין גרוב ממיני תרגומא דלסעודה שבת חשיבו עפי מן יין יע"ש. ובדלתי ח"כ לומר דהחוס' כתבונו למיני תרגומא דפירות ובשר דהא לקמן (דף ק"ז ע"ב) בחוס' ד"ס מיני תרגומא בו'. כתבו לטוביה דהא מיני תרגומא הוי מחמשה המינים. רק שסיימו שם לחד ה' ביומא משני מלי מיני תרגומא פירי. ח"כ הר"ה"ם לקמן (דף ק"ד) לא סייס להך דיומא רק כרביע דמיני תרגומא לא פירות ניטרו יע"ש. ועוד דהא כתבו החוס' בסי' דעשימו מילי חיינו לחם וכ"כ הר"ה"ם שם. דס"ל עשימו מילי חיינו לחם. ח"כ ח"כ דס"ל להחוס' דבעי לחם דדוקא וחינו יולא ביומי תרגומא וס"ל ביו"ט יולא ג"כ לפת"ל המג"ה דמיני תרגומא עדיף מיו"ט לא מהי. וזכין דמובט מהחוס' והר"ה"ם ורבינו יוסף דס"ל דבעי פה ליהוי יולא משום קידוש במקום סעודה :

ג) ובין דמבואר דבעת הדחק יכולין לסמוך על הש"ג ויולאין גם בפירות. ח"כ ה"ס יולאין גם בשבת דלא גרע מפירות לדין דהוי חמור מדיומא דמקדשן עליו. וכן מלינו בעירובין דכ"ט דמערבין בשבת. וזכין לכתחילה בעיקר דיסקיה סתברך ח"כ הכוס של ברכה בעלמא ולא פיקון להמיוק ובמבואר ביו"ט ס' ר"ע"ה בפ"ה ס"ק ז' בשם החמור דח"כ. ובמקום דחק יכולין לסמוך על פחות שבת משום מקום סעודה :

ד) ועוד דהא שיעור הר"ה"ד בפ"ט ה' שבת דביקדוה ביום יוכל לטעום ח"כ קידוש שיקדש ורק ביקדוה הלילה ח"כ לטעום מקודש שיקדש. וגם בר"כ בערבי פסחים חמ"ט דס"ל כשיעור הר"ה"ד בזה ולא כשיעור הרמב"ם. ע"כ יכולין ללך זה לסיניף. ועוד דהא כונא במרדכי פ' ע"ט בשם הר"ר שמואל והשר מקו"י. דס"ל דח"כ דלואו קידוש ח"כ במקום סעודה. מיני מוחל לשבת משום שקידוש עליו ח"כ בלא מקום סעודה. רק דלואו יולא בו משום קידוש. ולכן יכולין לסמוך על כל ליטופי דיעות ס"ל בשתייה שבת בבב"ל. וללאח בו בחמ"ה גם משום מקום סעודה כיון דהסברא טעם כה"ג בביקדוה ה"ס יכולין לסמוך עניו בעת הדחק :

ה) ולכאורה אפשר לדון לפי מש"כ הל"ה בבילה (דף ל"ד) דיו"ט ח"כ קובע למעשר רק שבת קובע למעשר וכ"כ הפני יהושע משום דיו"ט ח"כ בעונג רק בשמחה וקרא דוקרמא לשבת עונג ח"כ רק

לכן המום דברי הסו"ע דלא הביא דברייהם חף בשם יש אומרים לכה"פ :

12

דלא הביאו שיעתם כלל בזה . ואפשר דר"י דכובא ברא"ש פסחים פ' ע"ט סי' ו' דכתב דלא נמשך סעודה עד הלילה גומר סעודתו ומבדק ברהמ"ו ורח"ל מוקדם . ולא הם לקושיות ברה"ש ה"ל . מוכח דס"ל כשיעט הגאונים דיואל בין משום מקום סעודה ולכן יכול לבדק ברכת המזון משום קידוש במקום סעודה יכול לשנות כוס שלם כ"ל . או שני כוסות או מיני הרגימא כ"ל . ח"כ ארבעה מוכח מהר"ף דס"ל דיכול ללכת בין וכדפסקו הגאונים :

(ח) וכן יש להוכיח מן מה שהקשו החוס' בפסחים (דף ק' ע"ה) ד"ס ר' יוסי אומר אין מפסיקין בו וה"ל כיון דגומר כל הסעודה ומבדק ברכת המזון ואלו לעשות סעודה לשם שבת ח"כ אין קידוש סעודה וכו' דהוא כ"ל דהוא י"ל דישנה כוס יין קידוש במקום סעודה וכו' דלוחה סעודה עולה לסעודה שבת כו' . וא"ל יומא דיואל בין משום סעודה קידוש . ח"כ אין מקום לקושיות כלל דהא י"ל דישנה כוס יין בשלימות כשיעור רביעית וכו' י"ל דישנה כוס יין במקום סעודה כמו שפסק הרמ"ה שם . ואף לפיכך המג"ה צ"ב בשם הלבוש והב"ח דבשיעור שבת עור כוס ח"כ לשם סעודה . עכ"ל הא י"ל דאחר שגמר סעודתו ומקדם ישיבה עור כוס יין או יאכל מיני הרגימא מחמת המינים ויהי יומא משום סעודה . ח"כ מוכח דס"ל להחוס' דלית יומא משום מקום סעודה קידוש רק שבת . וכן הקשה הגרמדי קושית זו שם בפ' ע"ט ומכח קושית זו סוכתו דין מהודם לסעודה שאלו מתחילה עולה לו לסעודה שבת . ח"כ מוכח מהמרדכי והחוס' הג"ל דלא ס"ל כהעור וכו' . ונג"ה הג"ל :

(יא) ובפסחים (דף ק"ה) אמרי קידושה דני כשישחא לתפוקי אורחים דלכלו ושמו וגו בני כשישחא . והלפס גרם לתפוקי אורחים דלכלו ושמו ולא גרם וגו יע"ש . [ולדברי האלפסי יש לתרץ קושיות החוס' שם מה שהקשו הא אין אוכלין ואין שותין צבכ"ל . אך לפי גימטריה דר"יך יהא משום דהא החוס' כהנו שם לסעודה מלווה היו אוכלין צבכ"ל כנו קידוש הסודם וכס"ג . ח"כ י"ל דסעודה שבת היו ג"כ ככלל סעודת מלווה דמוחר לחבול צבכ"ל . וי"ל דהך והללו ושמו מיירי רק בהכילה שבת דלכלו האורחים צבכ"ל . ועיין צב"ל שם . ועיקר קושיות החוס' יהי מן הא דלחמרו דגנו בני כשישחא דהא אין ישיבים שם חבול לגירסת הר"ף יהא משום דלא גרים וגו' . ויהי ח"כ שיהי . לגירסת החוס' י"ל בפשט הסוגי' דהא לחמרו שם דשמו וגו כוא לאו דוקא דהא לא היה י"ל רק דלכלו לצד . חבול לגירסת הר"ף מדוקדק לטון הכ"ס דיו"ל דלכן נקטי ושמו להשגיחין דהך ח"כין שלא יאכלו רק ישיבו ג"כ יהי יומאין משום קידוש במקום סעודה . ונפ"ו י"ל דהר"ף סוכת מגידסו דהך בין יומא משום סעודה קידוש . וי"ל דהר"ף חז"ל לפעמי' וסכת דלא נמשך סעודתו עד הלילה מבדק ברהמ"ו ומקדם משום דלא יאסרך לחבול יוחר כ"ל . ומהבאר דללו ב"ש מווד בזה . ולכן לכתחלה יומם לכתחילה לחבול ח"כף לחם אחר הקידוש של לילה אכן בקידוש היום יש להקל ולסמוך על מיני הרגימא או כוס יין שני . וכמב"כ הסו"ע . ויש ננו לנרף לסיק שיעט הרב"ד דמיקל בקידוש היום כ"ל . ובעת הדחק בקידוש היום בהכילה פירוח וכן צבתיית שבת כ"ל :

(ט) וכן מוכח מן דברי הר"ה שפסחים פ' ע"ט סימן ו' שהביא דברי הר"ף שפסק דכובא דגמר סעודתו מבדק ברכת המזון ורח"ל מוקדם . והמה דצ"ב לרף נחבול מיד אחר הקידוש לדין דק"ו"ל כשמואל דאין קידוש ח"כ במקום סעודה . וכיון דלר"ך לחבול . ברכת המזון למע לי' . יפירוס מפה ולוקדם . ואין סברה לומר דמה שחבול כבר נחשב למקום סעודה קידוש כו' . עכ"ל ברה"ש . ולא יהא לרה"ש צבכ"ל החוס' והמרדכי לעיל (דף ק) דמה שחבול מהחילה נחשב למקום סעודה כ"ל . וא"ל יומא דשתיית יין נחשב למקום סעודה חמיני הרגימא כמב"כ המג"ה . ח"כ אין מקום לקושיות ברה"ש הג"ל . דהא י"ל דשפיר כהב דר"יך דמבדק ברכת המזון דמכוס קידוש במקום סעודה יכול לשנות כל הכוס וכו' יהי יומא משום קידוש במקום סעודה כמו שפסק הרמ"ה . ואף לדעת הלבוש והב"ח עכ"ל וכו' נשמות עור כוס אחר או לחבול כוס מיני הרגימא ויהי יומא משום סעודה קידוש . אך לא יאסרך לבדק ברכת המזון הו ובכ"ס כהב דר"יך דמבדק ברכת המזון . ומדקשה ברה"ש קן מוכח דלא ס"ל כהגאונים הג"ל רק ס"ל דבשי להם דווקא כמב"כ ברה"ש לעיל (דף ק) דהלו עשימו מידי דקאמר רבם היינו להם כמב"כ לעיל וקחי על מקום סעודה קידוש כ"ל :

סימן יג

נשאלתני ע"ד ח"ס ח' ויר"ה הרוגה לעשות מחמרו במשא ומתן ע"י ח"ס ח' ויר"ה וכו' ח"ס ח' כוא חבול לעשות עסק ממחירו גם ביום השבת . והנהגת המצוות מלווהו שלא יעשה העסק ביום השבת . ח"ס מותר לעשות כן . או לחוס משום לפי"ש כיון דנחמד על יומא שבת . ח"כ יש לחוס שיעשה ממחירו גם ביום השבת . והח"ך כתי' בזה וביקש ממני להגיד דעמי בזה :

(א) תשובה בעיני בקורה . וכו' כי הכ"ז ביו"ד סי' קה"ה ס"ק ח' כהב דסוכה דהוי הדבר מוספק ח"ס לחיסור או שיקחו לדבר היתר חז"קין לקולא . וכן חז"קין לקמן במטירה צבמה גסה בטור עכ"ל ס"ז . ובעיקר דברי הכ"ז ברה"ש יש להעיר דהא דיואל קי"ל כשיעור רב האו דכובא ברה"ש לע"ג פ"א סי' ע"ו דס"ל דדוקא בידוע דקושה לשחיטה . מותר למכור לו . חבול היכה דהוי כספק ח"ס לשחיטה או לא חסוד למכור לו . וכן פסקו בשו"ע סי' קה"ה ס"ז ד' . ואפשר לומר דכונת הכ"ז הוא דהא חז"קין שיעט כנוס פוסקים דס"ל להסיר חף כספק לשחיטה . ואף לשיעור רב האו ס"ל וכדקיי"ל . עכ"ל יש לחלק דחמי צבכ"ל כספק לשחיטה דיש שם סוכה דכובא לרדיח ובני כמבואר צב"ב (דף י"ב) ובתוס' ע"ו (דף ע"ו ע"ה) ד"ה אומדן לשחיטה צבנה כו' ע"ש . ע"כ בהמירו שם . חבול היכה דלכ"א רובא או ח"כ לנו

(ב) וכן מוכח מן דברי החוס' פסחים (דף ק"ו ע"ב) ד"ה מקדם חריפתח כו' שכהנו בשם ר"ח דלכן הטעם ידיו לא יקדם משום דס"ל לרב יש קידוש שלא במקום סעודה וחיישיקן שמה יפליג וילך לחון כו' . ומתין דחב"ב לי' חמרה מקדם החמרה שלא במקום דישחא דס"ל יש קידוש שלא במקום סעודה כו' עכ"ל וכ"כ ברה"ש שם . וא"ל יומא דיואל בין משום קידוש במקום סעודה ח"כ לא היה לריכוס לומר דלכן מקדם החמרה דס"ל יש קידוש שלא במקום סעודה . הא י"ל דלכ"ע שייך האו מומרה דמקדם החמרה וישנה כוס שלם של רביעית . או שישנה שני כוסות . וכן י"ל דלכן נפל ידיו לא מקדם דחיישיקן שמה יפליג כו' ח"כ דכיש דיקדם החמרה וישנה כוס שלם או שני כוסות ורח"ל יפליג וילך לחון ושייך חסם הג"ל ח"כ ח"כ . ח"כ מוכח דס"ל דאין יומא משום סעודה קידוש רק בלחם דווקא . ע"כ הול"כו לומר דרק לפעמי' חמר מומרה זו דנפל לא יקדם . ח"כ מוכח מהמרדכי דברי החוס' ודברי ברה"ש צבמה מקושיות ומן המרדכי ורבינו יונה דכ"ל כולו דבשי פה דווקא משום מרום סעודה קידוש . והמהני על החמרו

Abadi, Yitzhak

שו"ת

אור יצחק

כולל

שאלות ותשובות וחקרי הלכות
בעניני אר"ח ויר"ד ומעט מעניני אהע"ז וחר"מ
וענינים שונים

מאתי

הצעיר יצחק עבאדי
ראש כולל אהל תורה

ירושלים - ליקווד
תשס"ג

אור

אור"ח סימן צ"ז צ"ח צ"ט ק'

יצחק

קג

סימן צ"ז

האם מיין ענבים מהני לקידוש במקום סעודה

שו"ע אור"ח סי' רע"ג סעי' ה'.

כתב המחבר וז"ל: כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה, אפי' אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה, יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר, ודוקא אכל לחם או שתה יין אבל אכל פירות לא, ע"כ.

וצ"ע בדין זה של הגאונים אם שתה כוס של מיץ ענבים, אם מהני או לא. ומקום הספק הוא מהא שכתב המג"א כאן בס"ק י"א לחלק בין יין לשכר, וז"ל: ושכר אף על גב דהוי חמר מדינה לא יצא בו במקום סעודה דלא סעיד כמו יין, ע"כ. וכיון דבעינן מידי דסעיד, בודאי שאינו יוצא במיץ ענבים, וכן נראה לי פשוט לדינא.

L

סימן צ"ח

שמע קידוש מהש"ן האם מהני

שו"ע אור"ח סי' רע"ג סעי' ו', מג"א ס"ק י"ד.

כתב המחבר וז"ל: ואם קידש בביתו ושמע שכנו ושלחנו ערוך לפניו יוצא בו, דשפיר הוי מקום סעודה, וכגון שנתכוין השומע לצאת ומשמיע להוציא, ע"כ. וכתב על זה המג"א בס"ק י"ד, דהשליח צבור המקדש אין צריך להתכוין ביוחד להוציא את זה, דשליח צבור אכולי עלמא מכוין, ובזמן הזה שהש"ן אינו מקדש אלא משום מנהג לא יצא השומע אלא א"כ נתכוין להוציא, ע"כ.

ולפי"ז בחזרת הש"ן [בזמן הזה ג"כ] יהיה הדין שאינו מוציא אלא אם כן מכוין. אבל הדברים תמוהים לענ"ד, וכן מצאתי בערוך השולחן שתמה על זה כאן בסוף אות י', וז"ל: דאטו המנהג הוא היפך הדין, דהמנהג הוא לקיים הקידוש מדינא מטעמים שנתבארו, וסתם ש"ן מכוין להוציא ולכן אם יש מי שאוכל בבית המדרש או סמוך לו למה לא יסמוך על קידוש הש"ן, וכמדומני שכן המנהג, ע"כ.

סימן צ"ט

אין פולין הכינים

שו"ע אור"ח סי' רע"ה סעי' א'.

כתב המחבר וז"ל: אין פולין את הכינים וכו', לאור הנר וכו', ע"כ.

וצ"ע אמאי אין אסור משום מוקצה על הכינים, וקשה לומר דבמצטער הרבה עסקינן. ואם מיירי בניכרים להדיא ומשום כבוד הכריות התירו, א"כ לא היו אוסרים לאור הנר, דבאופן זה הוי מילתא דלא בעיא עיונא.

שם במג"א ס"ג, הביא שכתב הב"ח דמותר לקרות לאור הנר של שעוה, דליכא למיחש לשמא יטה, ע"כ לשון הב"ח. וכתב על זה המג"א: אע"ג דאיכא למיחש לשמא ימחוט או יחתוך ראש הפתילה, איכא למימר דאין זה איסור דאורייתא, ע"כ תורף דבריו.

ולא ידעתי למה אין בזה איסור דאורייתא דמבעיר [דהגם שמכבה אין כאן מדאורייתא בפתילה שמוחט דאין צריך לפתמים, מ"מ עתה מבעיר את האש יותר] דהא בלי מחיטה או חתיכת הפתילה אינו מאיר יפה. ועיין בערוך השולחן כאן אות ח', שהקשה כן, וכתב שדבר זה תמוה אם לא שנאמר דס"ל דהאור לא נתווסף כלל אלא שהפתילה מחשיכה וכשנטולין אותה מבהיק האור הקודם אבל לא שנתווסף האור, ע"כ. ועדיין צ"ע.

סימן ק'

אם דלת נעשית בסיס למוקצה

שו"ע אור"ח סי' רע"ז סעי' א', במג"א ס"ק א'.

כתב המחבר וז"ל: נר שמונת אחורי הדלת אסור לפתוח הדלת וכו' שמא יכבנו הרוח. ובמג"א ס"ק א', ובדלת לא שייך בסיס דבטלה לגבי הבית וכו', עיי"ש.

הנה בגמ' בשבת [דף ק"כ ע"ב], "אמרין: תנא נר שאחורי הדלת פותח ונועל כדרכו, ואם ככתה ככתה. וכתבו שם התוס' בד"ה פותח, וז"ל: ואי לאו משום כיבוי והבערה, משום טלטול אין לאסור דבנעילת דלת לא חשיב טלטול, ע"כ. פי' לדבריהם. דכיון דאינו מטלטל את הנר להדיא ורוננוהו לזלזול

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול

הגאון האלהי החסיד המפורסם

אור עולם מופת הדור

נור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא

מוה' שניאור זלמן נבג"מ

אורח חיים
חלק שני

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

הלכות שבת רעג

קכט

אין הסוכה סמוכה לבית אלא אויר החצר מפסיק ביניהם הרי זה כמבית לבית או מבית לחצר):

ע אגור סימן
שפ"ז בשם
מהרי"ל
פ מ"א סק"ה
מעוברא דרב
הונא דלעיל
צ ב"י ט"ז ס"ק
ב' מן הגמרא
ק מ"א סק"ו
ר הרא"ש
ערבי פסחים
ס"ה
ש טור בשם
בה"ג
ת רב (אסו)
[אש"ו] ר"ה
כ"ט ב'
א רבינו ירוחם
ב"י מרברי
הטור סימן
תפ"ד
ב ט"ז סק"ג
ג כ"כ הטור
בשם
ד לבוש ב"ח
ט"ז סק"ד
ה מ"א סק"ט
ו טור מ"א
ס"ק י"א
ז משמעות
חמ"א ס"ח אבן
העור
ח סמ"ק הג"מ
פכ"ט טור
ט מ"א סק"ג
פן התוספות
המצוין לעיל
ס"ו רס"ט
סע"ף א'
י ב"י

ה צריך לאכול במקום הקידוש לאלתר אחר הקידוש אבל אם לא אכל עד לאחר זמן לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקדש קודם שיאכל ואין חילוק בין זמן קצר לזמן ארוך במה דברים אמורים כשמתחלה כשקידש לא היה בדעתו לאכול מיד פ אבל אם היה בדעתו לאכול מיד אלא שאירעו אונס שלא אכל עד לאחר זמן יצא ידי חובתו ואינו צריך לחזור ולקדש כשאוכל במקום הקידוש והוא שלא יצא ממקום זה משקידש עד שיאכל אבל אם יצא בינתיים צריך לחזור ולקדש ו ואם מתחלה כשקידש היה בדעתו שלא לאכול עד לאחר זמן ק ואפילו היה בדעתו ג"כ שלא יאכל בבית זה אלא בבית אחר ואח"כ נמלך ואכל מיד במקום הקידוש אינו צריך לחזור ולקדש:

ו י יכול אדם לקדש לאחרים אע"פ שאינו אוכל עמהם ואין בזה משום קידוש שלא במקום סעודה כיון שלהשומעים היוצאים ידי חובתן הוא מקום סעודה ומכל מקום כיון שהוא אינו יוצא ידי חובתו בקידוש זה וכן אם כבר קידש לעצמו במקום סעודתו כיון שהוא אינו צריך לקידוש זה אין לו לקדש לאחרים לכתחלה פ אלא אם כן הם אינם יודעים לקדש בעצמם וכשעדיין לא קידש לעצמו צריך לזוהר שלא יטעום כלום מכוס של קידוש זה שאסור לו לטעום עד שיקדש במקום סעודתו פ ואעפ"כ יכול לברך להם בורא פרי הגפן שבקידוש זה אף על פי שברכת הנהנין אין מי שאינו נהנה יכול להוציא אחרים אע"פ שאינן יודעים לברך מכל מקום ברכת בורא פרי הגפן של קידוש בין של לילה בין של יום וכן ברכת ה המוציא כשמקדש על הפת אינן דומות לשאר ברכת הנהנין הואיל והן חובה וכמו שנתבאר בס"י קס"ז (סע"ף כ"ג):

ז הורו הגאונים שזה שאמרו חכמים אין קידוש אלא במקום סעודה אין צריך שיגמורו שם כל סעודתו אלא אפילו אם אכל כזית או אפילו כזית מחמשת המינים שמברכים עליהם בורא מיני מזונות או ששתה רביעית יין ז מלבד כוס הקידוש יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה ויכול לאכול אח"כ הסעודה במקום אחר בין מיד בין לאחר זמן פ ואינו צריך לברך על הכוס קודם אותה סעודה בין בלילה בין ביום שכיון שכבר יצא ידי קידוש במקום סעודה הרי סעודה זו האחרת דומה לסעודה שלישית של שבת שאין צריך לברך על הכוס לפניה:

ח א אבל אם אכל פירות אפילו הרבה וכן אם שתה שאר משקים אע"פ שהם חמר מדינה אינו יוצא ידי קידוש במקום סעודה לפי שהיין סועד הלב וחמשת המינים נקראים מזון לכך הם ראויים להקרא עליהם שם סעודה משא"כ בשאר משקים ופירות:

ט א יש אומרים שאפילו שתה רביעית יין מכוס הקידוש יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה ולא הצריכו סעודה במקום קידוש אלא כשלא שתה רביעית שלמה אלא רוב רביעית ויש לסמוך על דבריהם לעת הצורך כגון בקידוש שבבית הכנסת או מילה ואין שם קטן להשקותו מכוס של ברכה ישתה גדול רביעית שלמה ויתכוין לצאת ידי חובתו כמו שנתבאר בס"מ רס"ט (סע"ף ג') (ומכל מקום אם אפשר טוב שישתה עוד רביעית שלמה מלבד רוב רביעית שיוצא בו ידי חובת קידוש כדי לצאת לדברי הכל):

י א אם קידש בתוך ביתו ושמע שכנו הקידוש ממנו כשהוא בתוך בית שלו ושלחנו ערוך לפניו לאכול מיד באותו מקום יוצא בו ידי חובתו שהרי הוא שומע במקום סעודתו ואע"פ שהמקדש הוא במקום אחר אין בכך כלום והוא שיתכוין המקדש להוציא ידי חובתו ויתכוין הוא לצאת בשמיעה זו פ ואפילו לכתחלה יכול אדם לקדש בביתו כדי שישמעו שכניו ויצאו ידי חובתן ואפילו אם הוא אינו אוכל עדיין ואינו יוצא בקידוש זה אלא שמקדש בשביל שכניו שאינן יודעים לקדש:

יא א מי שביתו סמוך לבית הכנסת ושמע הקידוש בתוך ביתו מהשליח ציבור שמקדש בבית הכנסת אף על פי שמתכוין לצאת בו לא יצא לפי שבזמן הזה שאין לנו אורחים השוכתים אצל בית הכנסת אין השליח ציבור מתכוין כלל להוציא שום אדם בקידוש זה

והיה דעתו
לך לאכול
אכל בבית
ג ודרשו
ואם קידש

זה ואח"כ
קדש במה
יך לחזור
אכל מקום
לחצר אינו
אכל מקום
דרך חלון
ומות אלו
ס"י קצ"ה

לך לאכול
ור ולקדש
ש חולקים

בין חלל
לתשמיש
ל בסוכה
ז בין חלל
דר (ואם
אין

! דש"ה הכא
זא פרי הגפן
זו אינו מנך
חיס"ו וס"א
זכרת המג"א
ך ינך טר"א
כח טר"א פרי
י סימן רע"א
חובתו ש"א
חייב בעלמו
ן ש"ה חייב
א מחוייב זה
ה דין פרטות
ול הוא לנך
ז אינה סונה
ח"ס:

Te

←

←

←

←

כ תוס' דא"ש פ' ערבי פסחים וי"א במדוכי מהא דאביי פסחים ק"א א' ל ר"י
 מ אגודה
 א ברייתא ק"ז ב'
 ב ר' יוחנן שם * שמות ט"ז כ"ה
 ג רבי אבא שם * שמות ט"ז כ"ב
 ד רב כהנא שם ה הגימ'
 ה רמ"א ענין א' ז ב"י
 ח ט"ז סק"א ט מ"א שם י ר' זרעא שם וכמו שפירש"י כ רב יהודה ברכות מ"ז ע"א ל תוספות שם ור' מששון הר"י שם והרא"ש מ תוספות ערבי פסחים ק"א ע"א ד"ה טעמו והרא"ש שם סימן ה' ובברכות מ"ט ב'
 * שמות ט"ז ט"ז נ סמ"ג ס מ"א סימן רצ"א סק"א ע אביי סוכה כ"ו פ תוספות ערבי פסחים ק"א ע"א ד"ה ובקידושא וברש"י שם צ מ"א סק"ב ק שם

זה ואינו מקדש אלא מחמת המנהג:]

יב לכתחלה כ צריך לאכול סעודת הלילה במקום שהנרות דולקות ואף אם אוכלה מבעוד יום אין לו לאכול בחצר אף אם נהנה שם יותר מפני האויר או מפני הזבובים אבל אם הוא מצטער הרבה בבית מפני השרב או מפני הזבובים יכול לקדש ולאכול בחצר אף על פי שאינו רואה הנרות שהנרות לעונג נצטוו ולא לצער * רק שיוהר שיהיו הנרות ארוכים שידלקו עד הלילה כמו שנתבאר בסימן רס"ג (סעיף י"ג) עי"ש:
רעד דינו בציעת הפת בשבת וכו' ח' סעיפים:

א * שלש סעודות חייב כל אדם לאכול בשבת כ' ורמז לזה ששלש פעמים היום נאמר גבי אכילת המן בשבת שנאמר * ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו וגו':

ב * וחייב כל אדם לבצוע על שתי ככרות שלמות אחד אנשים ואחד נשים וסמך לזה שנאמר * לקטו לחם משנה וגו' ז ואין צריך שיבצע משתיהן אלא שיאחז שתיהן בידו ויבצע מאחת מהן שהרי לא נאמר לחם משנה אלא בלקיטה דהיינו אחיזה (ורשאי להשמיט השניה מידו בשעת הבציעה ודי במה שאחז שתיהן בשעת ברכת המוציא) ה * וצריך לבצוע מן העליונה שאין מעבירין על המצות י כמה דברים אמורים ביום השבת או בליל יו"ט אבל בליל שבת יש נוהגין א מטעם הידוע להם לבצוע על התחתונה * וכדי שלא לעבור על המצות מניחין התחתונה קרוב אצלם יותר מהעליונה ונמצא שאין כאן מעביר על המצוה כלל * או לוקחין העליונה בשעת ברכת המוציא ומניחים אותה למטה ובוצעין עליה:

ג * מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה מפני שנראה כמחבב סעודת שבת שחפץ לאכול בה הרבה ואע"פ שבחול אין לעשות כן מפני שנראה כרעבתן מכל מקום הואיל ואינו עושה כן כל ימות החול אלא בשבת בלבד ניכר הדבר שאינו עושה בשביל רעבתנות אלא בשביל כבוד השבת:

ד * אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבצוע אם הם זקוקים לככרו דהיינו שאין להם לחם משנה לפני כל אחד והם יוצאים ידי חובתם כמה ששומעים ממנו ברכת המוציא שמברך על לחם משנה ואוכלים מאותו לחם משנה ל אבל אם יש לחם משנה לפני כל אחד מהם שאינם זקוקים לטעום מלחם משנה שלפניו יכולים לטעום ממה שלפניהם קודם שטעם הוא ממה שלפניו:

ה * אפילו אכל אדם כל מיני מעדנים ומיני תבשילין הרבה אע"פ שהם מחמשת המינים אינו יוצא ידי חובת ג' סעודות שחייב אדם לסעוד בשבת עד שיאכל לחם שמברכין עליו המוציא וברכת המזון (ועוד שעיקר סעודה הוא הלחם שעליו יחיה האדם) * לפי שלגבי אכילת המן שממנה למדו ג' סעודות נאמר בה לחם שנאמר * ויאמר אליהם משה הוא הלחם אשר נתן וגו':

ו * וכיון שאכל יתר מעט מכביצה יצא ידי חובתו * אבל כביצה בלבד נקראת אכילת עראי ואינו יוצא בה ויש אומרים שבכזית בלבד יוצא ידי חובתו ויש אומרים שבסעודה שלישית אין צריך לחם כלל ויתבאר הכל בסימן רצ"א (סעיף ז):

ז טוב לברך על ב' אגודות של הדס קודם קידוש של לילה ושל יום ובתוך סעודה שלישית: ח אם יש קצת אונס שלא יוכל לסעוד בלילה * יכול לדחות הסעודה עד למחר שיאכל ג' סעודות ביום ובלבד שיקדש בלילה ויאכל מיד אחר הקידוש כזית מחמשת המינים * או שישתה עוד רבעית יין כמו שנתבאר בסימן רע"ג (סעיף ו) * אבל אם אין שם אונס אין לעשות כן שהרי אפילו מבעוד יום מצוה למנוע מלאכול כדי שיאכל בלילה לתיאבון כמו שנתבאר בסימן רמ"ט (סעיף ו):

אסור

רעה דברים ה
 א אסור להשתכ
 בגדיו נ או ?
 אינו מוציא בפי
 הפתילה כדי שו
 חלב (ב) הכרוך
 רס"ד (סעיף י"ב)
 בזה
 ב אפילו אם ה
 עשר קומות
 ענין שלא חלקו
 ג * ומכל מקום
 האחד להטות
 שחבירו עושה א
 הם בדרך אחד הר
 לקרות * ואפילו
 כל אחד טרוד בנ
 פיוטים בבית הנ

(א) שצריך עיון
 מפני הנקיות די
 הס"ע דהא לא ס"ל
 מסייע להו דהא נקן
 (ב) הכרוך כו'.
 ופרש"י ור"ש
 ופשיטא דגם הסס הו
 פ"כ"ו הביאו המג"ו
 ועוד קשה דכולי פנ
 הכי כמנצאר בס"י של
 כן הוא הדין כגון א"ו
 שם ובסוף פ"כ"ו ע'

והנה הרמב"ן נמלחם
 וכ"כ גם להרי
 נמג"ל ונמ"ס שם
 שריפה ע"כ היינו מ
 שקל לעשותו כמ"ס
 בסוף ס"י תקי"ד דע
 לגזור על הקריאה כ
 המיוחד לכך כדרכו
 ודאי דלא גז'
 (1) פ"ה ה"ב: (2) ה'
 (10) סעיף א': (11) כ
 ע"ב: (18) ח' ע"ב: (19)

ד ר"ן מגיד
 משנה פכ"ט
 רשב"א ס'
 שכ"ג
 ה טור
 ו מ"א סק"ג
 ז מהר"ל
 ח רשב"א שם
 רא"ש ערבי
 פסחים ס"ו ה'
 הג"מ פכ"ט
 וע"פ
 ט תשובת הר"ן
 פ"ב מ"א סק"א
 י ב"י ס"ו שמ"ג
 כ הגמ"י
 ל מ"א שם
 מ כל בו
 א טור
 ב ב"י
 ג מ"א
 ד מהרא"ק
 ה טור
 ו מהר"ל ה'
 סוכה
 ז ב"ת מ"א
 א רמב"ם
 פכ"ט מגמ'
 פסחים ק"ו
 * (שמות כ' ה')
 ב (מ"ב)
 [מ"א] שם כ"ש
 י"א
 ג ברייתא שם
 ד אמירא
 דק"ז

יוצאים בו אף אם נתכוונו לצאת כיון שאין שומעין אותו במקום סעודה:
 ב ו' ואף עכשיו שאין לנו אורחים השוכנים אצל בית הכנסת להוציאם ידי חובתם אעפ"כ
 נוהגים לקדש בבית הכנסת על היין לפי שתקנת חכמים לא בטלה אף על פי שבטל
 הטעם שבגללו תקנו כמו ברכה מעין ז' שאומרים אף בזמן הזה שבתנו כנסיות שלנו הם
 בישוב כמו שנתבאר בס"י רס"ח (סעיף ט"ו) ואף שיש חולקים ומערערים על מנהג זה
 שנהגו לקדש בבית הכנסת עכשיו שאין אורחים וכן נתפשט המנהג במדינות הרבה שלא
 לקדש בבית הכנסת ו' מכל מקום במדינות אלו שנהגו בו אין לבטל המנהג כי העיקר
 כסברא הראשונה ויש מגדולי הדור שהיה נוהג לקנות מהקהל מצות היין של קידוש זה
 שיתנונו הוא משלו ולא אחר וכן נוהגים עכשיו במקצת מדינות לקנותו בדמים יקרים (ואין
 לבטל המנהג כי הרבה גאונים יסדוהו):

ג המקדש בבית הכנסת אסור לו לטעום מהכוס שהרי הוא אינו יוצא בקידוש זה ואסור
 לטעום כלום קודם קידוש אלא כיצד יעשה שלא תהא ברכת בורא פרי הגפן לבטלה
 יטעים מהכוס לקטן ט שהגיע לחינוך והקטן ישמע הברכה ממנו ויוצא בה ידי חובתו
 ונמצא שלא בירך לבטלה שמותר להאכיל את הקטן קודם קידוש בין של לילה בין של יום
 ואסור לענותו שלא אסרו להאכילו איסור בידים אלא כשהמאכל אסור מצד עצמו כגון
 טרפה וכיוצא בה י אבל כשהמאכל מותר מחמת עצמו אלא שהוא זמן האסור באכילה
 מותר להאכיל לקטן שהרי מאכילים הקטנים ביום הכיפורים אפילו קטן שאין בו חשש
 סכנה אם יתענה כ' ואם אין קטן בבית הכנסת יטעום המקדש עצמו או אדם אחר וישתה
 ל כשיעור שחייבים לברך אחריו ברכה אחרונה דהיינו רביעית שיש אומרים שיוצא בזה ידי
 קידוש במקום סעודה כמו שיתבאר בס"י רע"ג (סעיף ט') ולכן יהא בדעתו לצאת ידי חובתו
 בקידוש זה שאם לא כן אסור לטעום קודם קידוש ואעפ"כ יכול הוא לחזור ולקדש בביתו
 כדי להוציא את אשתו ובניו ובני ביתו אם אינם יודעים לקדש בעצמן כמ"ש שם: L
 ד מ' נהגו לעמוד בשעה שהש"ץ מקדש בבית הכנסת ואמרו הראשונים שזה מועיל
 לעייפות הברכיים:

ע"ר לומר משנת במה מדליקין וכו' ב' סעיפים:

א' נוהגים לומר פרק במה מדליקין לפי שיש בו דין הדלקה והג' דברים שצריך לומר עם
 חשכה י' והספרדים אומרים אותו קודם תפלת ערבית כדי שיע"י קריאת פרק זה יזכור
 הג' דברים שצריך אדם לומר ויזהיר עליהם וגם כדי שידעו במה מדליקין ובמה אין
 מדליקין ויזהרו לעשות כן אבל אחר תפלת ערבית מה תועלת שיזכור הלא אין בידו לתקן
 מעתה י' אבל במדינות אלו אין חוששים לזה אלא אומרים אותו אחר התפילה ז' כדי שמי
 שאיחר לבא לבית הכנסת יסיים תפלתו בעוד שהצבור אומרים אותו ולכן אין נוהגין
 לאמרו בשבת של חול המועד שאז אין מתאחרין כל כך לפי שאין עושים מלאכה כל כך
 ו' וכל שכן ביו"ט שחל להיות בערב שבת י' וכן ביו"ט שחל בשבת אין נוהגין לאמרו כדי
 למהר בשמחת יו"ט:

ב' במקומות שמקדשים בבית הכנסת יש לקדש קודם אמירת במה מדליקין לפי שיש
 להקדים קדושת היום בכל מה שאפשר:

רע"א דיני קידוש שעל היין וכו' ל' סעיפים:

א' מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים שנאמר * זכור את יום השבת
 לקדשו כלומר זכרהו וזכירות שבח וקידוש וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו בכניסתו
 בקידוש היום וביציאתו בהבדלה ז' ויש אומרים שהבדלה אינה אלא מדברי סופרים ומן
 התורה אין צריך לזכרהו אלא בכניסתו בלבד ויתבאר בס"י רע"ו (סעיף י"ט):
 ב' ותקנו חכמים שתהא זכירה זו על כוס של יין ז' בין בכניסתו בין ביציאתו
 ומצוה

ה ומצוה מן
 מבית הכנסת
 זה אצלו כו'
 לאכול ג"כ
 יכול להמתין
 על מה שכו
 שהרי מן
 ג' יש נזהרי
 חצות היוב
 לפי שבשעד

ד ט' הקידוש
 לכל דבר
 קידוש של ע'
 ה ל' נשים הי
 שכל מצו
 שנאמר " וכו'
 בזכירה " וה'
 מצות לא תעו'

ו' וכיון שה'
 ידי חובתב

ז וקטן אפילו
 שהוא מחו
 שערות עדיין
 תאמר עם ה'

ח מי שאין
 היום ויין
 לקדש על הפ'
 התורה גם הי'
 של קידוש ה'
 כלל בלא פח'
 לקידוש שביו

(א) וחל יו"ט
 מעמין על

(ב) לחם משנ
 ספת וספסר

(1) ח"ד ס"י י"ג: (2)